

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

**SREDI MESTA
HODIM
V ZELO LEP
DIVJI GOZD
IRENA
ŠTAUDOHAR**

Ljubljana

ODDALI SMO KLJUČE NOVIH NAJEMNIH STANOVANJ V SOSESKI LITIJSKA-PESARSKA IN SE ODPRAVILI NA SPREHOD V SENCI VEČNE POTI. NA TRŽNICI KOSEZE SMO KUPILI VSE ZA DOBRO KOSILO, ZVEČER PA ODIGRALI IGRO PICKLEBALLA V SAVSKEM NASELJU. S TABORNIKI SMO OSVAJALI NOVE VEŠČINE, PRI TEM PA PAZILI, DA NAM NE BI BILO TREBA ITI NA URGENCO.

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Taborniki, o katerih pišemo v tej številki Ljubljane, z radovednostjo, učenjem, spretnostjo, samostojnostjo in osebno rastjo pridobivajo različne veščine. Značke osvojenih veščin ponosno nosijo na svojem taborniškem kroju oziroma srajci. Veščino »poznavalec gozda« bi lahko pripeli Ireni Štaudohar, ki nas je v svoji knjigi Globoko v gozdu popeljala po brezpotjih rastlinske, živalske in človeške duše. Veščina »bolničar poznavalec« je za time zdravnikov ter srednjih in diplomiranih medicinskih sester, ki v Zdravstvenem domu Ljubljana skrbijo za kar se da učinkovito obravnavo pacientov. Sorodno veščino »medicinec« vsak dan sproti osvajajo zaposleni na urgenci, ki v 24 urah sprejmejo približno 500 ljudi z večjimi in manjšimi zdravstvenimi težavami. Ne jezite se nanje, če boste malo dlje čakali. Brez skrbi! Res se trudijo, da bi vsak prišel kar se da hitro na vrsto. Veščino »gibalček« si zaslužijo mlade kapitanke in kapitani, ki se na osnovnošolskih igriščih med počitnicami družijo z otroki in jih spodbujajo h gibanju. »Športniki z žogo« pa so vsa dekleta in fantje, ki so odložili telefone in prišli na igrišče s prijatelji igrat nogomet, odbojko in druge ekipne športe. »Pripovedovalca« sta naša kolumnista, ki pišeta o enem najbolj priljubljenih razvedril Ljubljančank in Ljubljančanov – sedenju v lokalu ob skodelici kave ali kozarcu hladnega napitka. Hm, katero veščino bi lahko osvojili vsi, ki nakupujejo na tržnici Koseze v srcu Šiške? Mi glasujemo za »lovca na zaklade«, pevskemu zboru Chrystal Choir pa pripenjamo veščino »pevec«. Na koncu nam ostane še veščina »širokosrčnež« za vse Ljubljančanke in Ljubljančane, ki razumete in sprejemate raznolikost v družbi. Zaradi vas je naše mesto najlepše na svetu.

Novinarka in publicistka Irena Štaudohar zazna odenke sveta, ki jih vsakdan prepogosto odnese mimo nas. V svoji novi knjigi Globoko v gozdu raziskuje naš odnos do narave, umetnosti, samote, lepote in notranjega miru. Pogovor z njo preberite na str. 20-23.

Ljubljana

julij-avgust 2026

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senič

Pomočnica

odgovornega urednika Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Aleksandra Saša Prelesnik

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

134.450 izvodov

Predloge, pohvale, kritike

ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

JOŽE MERMAL

predsednik upravnega odbora družbe BTC in častni meščan Ljubljane 2017

Imamo vse, da ostanemo med najboljšimi

Ljubljana je mesto, ki lahko z upravičenim ponosom pogleda na svojo dosedanja razvojno pot. V zadnjih dveh desetletjih je dokazala, da zna tudi v času največjih svetovnih kriz, kot sta bili finančna kriza in pandemija, ohraniti razvojni zagon. Prav uspešno gospodarstvo Ljubljano uvršča med najuspešnejša mesta v nacionalnem in mednarodnem prostoru ter ustvarja temelje za kakovostno življenje, razvojne priložnosti in večjo odpornost proti prihodnjim izzivom.

Podatki Gospodarske zbornice Slovenije jasno kažejo, da se je ljubljansko gospodarstvo po letu 2007 skoraj podvojilo. Toda največji uspeh ni rast prihodkov ali števila podjetij, temveč skoraj podvojena dodana vrednost na zaposlenega. To pomeni, da razvoj Ljubljane temelji predvsem na znanju, inovacijah in večji produktivnosti, kar je najtrdnjša podlaga za dolgoročno konkurenčnost. Posebej spodbudno je, da so rast doživele skoraj vse gospodarske dejavnosti. Ljubljana se tako vse bolj uveljavlja kot sodobno evropsko mesto, kjer se prepletata gospodarstvo in kakovostno življenjsko okolje.

Pomemben kazalnik uspešnosti je tudi večja vpetost Ljubljane v mednarodni prostor. Izvoz podjetij s sedežem v prestolnici se je od leta 2007 povečal za skoraj štirikrat, njegov delež v prihodkih pa se je skoraj podvojil. To potrjuje, da smo ljubljanska podjetja konkurenčna in sposobna uspešno nastopati na globalnih trgih.

Veseli me, da je Ljubljana danes prepoznana tudi širše, saj se med drugim uvršča med sto podnebno nevtralnih in pametnih mest. To ni pomembno le za meščane, ampak tudi za gospodarstvo, saj uspešna podjetja za svoj razvoj potrebujejo okolje, v katerem želijo ljudje živeti, ustvarjati in delati.

Velik napredek v razvojnem preboju Ljubljane pomenijo tudi vlaganja v prometno infrastrukturo, ki so

prek številnih raznovrstnih projektov izboljšala prometno povezljivost in pretočnost. Ob tem je nastajala tudi nova infrastruktura v mestnih četrtih, prelomni mejnik pa bo vsekakor dokončanje nove železniške postaje, ki bo postala sodobno prometno vozlišče in nova razvojna točka povezovanja Ljubljane z regijo in širšim evropskim prostorom. Prav takšne naložbe dajejo mestu novo, višjo dodano vrednost in omogočajo ohranjanje razvojnega tempa.

Naslednjega poglavja v razvoju Ljubljane ne bo določala le gospodarska rast, temveč sposobnost povezovanja. Povezovanja gospodarstva, znanja, mobilnosti, trajnostnosti in kakovosti bivanja. Prav zato bo prometna infrastruktura eden ključnih razvojnih izzivov prihodnjih desetletij. Nova železniška postaja, sodobne dvotirne regionalne železniške povezave ter dolgoročno tudi strateške mednarodnotranzitivne železniške in cestne obvoznice za tovorni promet zunaj ljubljanskega obroča niso zgolj infrastrukturni projekti, ampak naložba v konkurenčnost mesta in kakovost življenja njegovih meščanov.

Kot strateški del mesta bomo tudi v BTC Cityju nadaljevali uresničevanje vizije Mesta prihodnosti – odprtega, trajnostnega in inovativnega urbanega ekosistema, kjer se prepletajo poslovne, nakupovalne, kulturne in prostočasne vsebine z bodočim načrtovanim rezidenčnim delom. Verjamem, da lahko prav takšni razvojni projekti pomembno prispevajo k nadaljnji konkurenčnosti Ljubljane.

Prepričan sem, da ima Ljubljana vse, da tudi v prihodnje ostane med najuspešnejšimi evropskimi mesti; tako znanje, podjetnost kot jasno razvojno energijo in predvsem sposobnost povezovanja. Na teh temeljih se lahko še naprej razvija v mesto, ki bo tudi v prihodnjih desetletjih ohranjalo svojo privlačnost za življenje, konkurenčnost za gospodarstvo in prepoznavnost v širšem evropskem prostoru.

Sodelujte na Rog Kreatonu 2026!

Odprte so prijave na letošnji oblikovalski sprint Rog Kreaton. Pet izzivov, pet mednarodnih mentorjev, 25 mladih oblikovalcev z vsega sveta in tema Več kot mi. Preizkusite svojo ustvarjalnost in v le 48 urah v Centru Rog na Trubarjevi 72 ustvarite rešitve za realne oblikovalske izzive, od prve skice do pravih prototipov.

Povežite se z ustvarjalci in ustvarjalkami z vsega sveta, zabavajte se, tekmuje za privlačne nagrade in izkoristite priložnost za predstavitev svojega projekta na mednarodni razstavi Rog Expo!

Ustvarjalke in ustvarjalci, stari od 18 do 30 let, sprejmite izziv in se prijavite **do 6. oktobra**. To storite tako, da skenirate spodnjo QR-kodo in izpolnite spletni obrazec.

Pri tem ne pozabite priložiti predstavitvenega videa, dolgega največ tri minute, v katerem poveste, kdo ste in kaj vas motivira. Prijavnine ni.

BREZPLAČNI TEČAJI

ZA UPORABO RAČUNALNIKA
IN PAMETNEGA TELEFONA

ZA UPOKOJENCE

30 URNI ZAČETNI IN NADALJEVALNI

20 URNI IZPOPOLNJEVALNI

20 URNI ZA UPORABO PAMETNEGA TELEFONA

INTERNET, GOOGLE APLIKACIJE, E-POŠTA,
DIGITALNA FOTOGRAFIJA, UMETNA INTELIGENCA

PRIJAVE

040 580 802 IN 01 306 48 35

TEČAJE ORGANIZIRA SLUŽBA ZA LOKALNO SAMOUPRAVO MOL

**Prenavljamo.
Za vas.**

OVIRAN PROMET NA SLOVENSKI CESTI

Zaradi gradnje gospodarske javne infrastrukture za Potniški center Ljubljana bodo do predvidoma 15. avgusta na odseku Slovenske ceste med Pražakovo ulico in Trgom OF zaprti vozni pasovi proti Dunajski cesti. Promet v obe smeri bo potekal po drugi polovici ceste.

Od 16. avgusta do predvidoma 1. septembra bodo na odseku Slovenske ceste med Tivolsko cesto in Dvorakovo ulico zaprti vozni pasovi proti centru. Promet v obe smeri bo potekal po drugi polovici ceste.

Vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje in upoštevanje prometne signalizacije. Celovite informacije o mobilnosti in zaporah cest v Ljubljani lahko spremljate na našem portalu aktualnih prometnih informacij prominfo.projekti.si/web.

Anketa: Kako naprej s Parkom Špica?

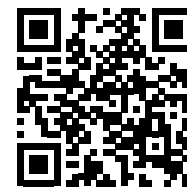
Park Špica je pomemben prostor za rekreacijo, oddih in stik z naravo v Ljubljani. Na tem območju se prepletajo različni načini rabe.

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU zanima, kako Park Špica uporabljate obiskovalci, kaj vas tam privlači ali moti in predvsem kakšen razvoj območja se vam zdi primeren v prihodnje. Obiskovalce Parka Špica zato vabijo, da svoje poglede sporočite v anonimni anketi. Poleg vaših navad in doživljanja prostora jih zanima še, katere spremembe bi si vi kot obiskovalci želeli na tem območju, kakšno razmerje med ohranjanjem narave in razvojem rekreacijskih vsebin vam je bližje ter kako vidite prihodnje urejanje tega območja.

Zbrani odgovori iz anonimne ankete bodo pomembna podlaga za delavnico, na kateri bo mogoče izmenjati poglede in predloge glede prihodnosti Parka Špica.

Pri pripravi strokovnih podlag in idejnih rešitev za območje sodelujejo raziskovalci Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU ter pedagogi in študenti Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani. V projektnih aktivnostih sodeluje tudi MOL, ki spremlja potek projekta in se vključuje v razmislek o prihodnjem razvoju območja.

Do vprašalnika lahko dostopate s skeniranjem spodnje QR-kode ali na <https://1ka.arnes.si/anketareka>.

Do preklica brezplačna osvežitev na kopališčih in v zelenih oazah Ljubljane

V času oddaje te številke Ljubljane v tisk je bil vstop na vsa mestna kopališča JZ Šport Ljubljana brezplačen. Skupni ukrep MOL in JZ Šport Ljubljana za brezplačen vstop na kopališča **velja do konca vročinskega vala** oziroma **do preklica**, ki bo usklajen z napovedmi Agencije RS za okolje (ARSO).

Brezplačna osvežitev je na voljo na mestnih kopališčih Kodeljevo, Kolezija, Ilirija in Vevče.

Ker je varnost kopalcev na prvem mestu, brezplačen vstop velja do zapolnitve varnostnih zmogljivosti posameznega bazena. Obiskovalcem zato priporočamo, da se na kopališča odpravijo nekoliko prej, saj po doseženi največji dovoljeni kapaciteti vstop zaradi varnostnih razlogov ne bo več mogoč.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na ljublana.si.

Zgodbe mojega kraja: Brez dela ni jela

Mestna knjižnica Ljubljana v sodelovanju s knjižnicami osrednjeslovenske regije tudi letos razpisuje natečaj za najboljšo domoznansko zgodbo.

Vse, ki radi pišete in ste dopolnili 60 let, vabimo, da nam pošljete kratko resnično zgodbo, povezano s spomini na opravljanje dela, na prvi delovni dan in prvo plačo; kakšno delo ste opravljali in s kakšnimi izzivi ste se srečevali pri tem ter kaj je delo pomenilo: dolžnost, preživetje, ponos ali tudi veselje. Pisci lahko sodelujete z eno zgodbo, napisano v slovenskem jeziku.

Zgodbe sprejemamo **do 1. oktobra** po pošti na naslov Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova 2, 1000 Ljubljana, s pripisom »za natečaj Zgodbe mojega kraja«, ali na mojkraj@mkjlj.si.

Izbranih in nagrajenih bo deset najboljših zgodb, ki bodo objavljene na spletni strani Mestne knjižnice Ljubljana in na portalu digitalizirane kulturne dediščine slovenskih pokrajin Kamra.

Več informacij o natečaju dobite na mkjlj.si/zgodbe-mojega-kraja.

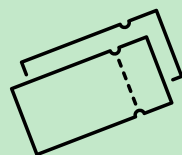
POZOR, POZOR!

Predvidoma 24. avgusta se avtobusna postaja začasno seli na Masarykovo cesto. Kjer bo dobila sodobnejšo infrastrukturo. Tako se bomo za vedno poslovili od skoraj 62 let stare postaje (o njej smo pisali marca letos). Na Masarykovi bodo avtobusi stali vse do odprtja na novo zgrajene glavne ljubljanske avtobusne postaje.

KJE BO POSTAJA?

Ob Masarykovi cesti, na območju dozrajšnega parkirišča vzhodno od Železniške postaje Ljubljana.

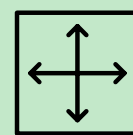
KJE BOMO LAHKO KUPOVALI VOZOVNICE?

Na začasni avtobusni postaji bo stal objekt s prometnim uradom in prodajnim mestom s petimi blagajnami. V neposredni bližini bosta potnikom na voljo Urbanomat in kartomat Slovenskih železnic.

KAKO BOMO LAHKO PLAČEVALI VOZOVNICE?

Z gotovino in po novem tudi z bančnimi karticami.

KAKO VELIKA BO?

Na novi lokaciji bo skupaj 46 avtobusnih peronov, od teh jih bo sedem namenjenih zglobnim avtobusom LPP. Skupno število peronov se bo v primerjavi s trenutno lokacijo povečalo za več kot polovico. To bo izboljšalo pretočnost prometa in okrepilo povezljivost med različnimi oblikami javnega prevoza.

KAJ BO ŠE NA VOLJO NA ZAČASNI LOKACIJI?

Na severozahodnem delu bodo urejene omarice za prtljago in toaletni prostori. Na dveh lokacijah bo na voljo tudi 30 koles za izposajo Nomago Bikes in več stoja za parkiranje lastnih koles.

Nomago in Slovenske železnice bodo v prihodnjih tednih javnost še podrobneje seznanjali z dostopi do začasne avtobusne postaje, prometno ureditvijo, razporeditvijo peronov in vsemi ključnimi informacijami, povezanimi s selitvijo.

Šport je vedno lajv

V Ljubljani imamo vsak dan v letu obilico možnosti za rekreacijo in druženje. MOL nas posebej vabi na dva dogodka, ki bosta potekala v okviru kampanje Šport je lajv. Prvega pripravljajo nekaj dni pred Ljubljanskim festivalom športa, drugega pa tik pred začetkom novega študijskega leta. Središče dogajanja obeh prireditev bo na novem mobilnem športnem igrišču, ki omogoča igranje različnih ekipnih športov, od košarke, odbojke in vedno bolj popularnega pickleballa pa vse do nostalgичne igre med dvema ognjema.

Šport je lajv, 25. 8.

Kaj družabni tek na pet kilometrov, igra med dvema ognjema na mobilnem športnem igrišču in druženje

Kdo vsi ljubitelji športa in zabave, še posebej pa družine in tekači, ki se pripravljate na tek dvojok v sklopu Ljubljanskega festivala športa

Kdaj torek, 25. avgusta, med 17. in 20. uro

Kje Športni center Ilirija, Celovška cesta 3

Šport je lajv, 29. 9.

Kaj turnir ulične košarke 3 na 3 na mobilnem športnem igrišču in druge rekreativne igre

Kdo ljubitelji košarke, vsi, ki imate radi šport in aktivno preživljanje prostega časa, ter seveda navijači

Kdaj torek, 29. septembra, med 16. in 20. uro

Kje parkirišče pred Gimnastičnim centrom Ljubljana na Viču

Kaj še praktične nagrade, med drugim tudi vstopnice za športne objekte Javnega zavoda Šport Ljubljana

Za dodatno motivacijo in še boljše vzdušje bo skrbel voditelj Klemen Bučan, za okrepčilo pa Smash burger.

Kje se prijavim?

Prijave niso potrebne. Samo pridite, ekipo lahko sestavite s prijatelji ali pa soigralce poiščete kar na dogodku.

Kaj je Šport je lajv?

Šport je lajv je kampanja, ki so jo zasnovali na MOL, da bi otroke in mladostnike spodbudili, naj namesto zaslonov raje izberejo šport. Na dogodkih Šport je lajv se lahko prepričajo, kako zabaven in sproščujoč je šport, druženje na športnih igriščih pa je odličen razlog za odklop od zaslonov.

Na šolskem igrišču je vedno zabavno ...

... tudi med počitnicami

Neja in Aleks se to poletje vsako jutro zbudita dobre volje, saj vesta, da je pred njima še en super dan. Hitro si nadeneta vsak svojo kapitansko opravo, napolnita športni torbi, Neja s police vzame še pisano odejo in že odhitita na šolsko igrišče. Ko se ura približuje 10., na zelenici ob robu igrišča v senči razgrneta odejico, iz torbe vzameta družabne igre, pripomočke za risanje in ustvarjanje, loparje, žoge in druge rekvizite ter s tem naznanita, da je čas za zabavo. Skupina fantov iz okoliških blokov ju že nestrpno čaka za jutranjo igro nogometa. Po zmagovalnem plesu ekipe, ki ji je uspelo zabiti več golov, se preselijo v senco in se pomerijo še v enki, kjer gre prav tako na vse ali nič. Karte padajo, smeh, ki se razlega naokrog, pa privabi še druge fante in dekleta. Družba se hitro poveča, nekateri začnejo plesti zapestnice, preostali pa vzamejo v roke loparje za badminton. Kmalu se oglasi želodčki, počitnikarji se drug za drugim odpravijo na hiter prigrizek domov, nato pa se kmalu vrnejo še na popoldanski del druženja. Okoli 16. ure se kapitana poslovita z obljubo, da se naslednji dan spet vrneta, in tako dan za dnem

od ponedeljka do petka vse do 31. avgusta, ko se bosta za letos poslovila od mladih prijateljev, saj se bo že naslednji dan oglašil šolski zvonec.

Neja in Aleks sta člana ekipe kapitanek in kapitanov, ki se na štirih ljubljanskih šolskih igriščih med počitnicami družijo z otroki, jih spodbujajo h gibanju in sodelovanju, s tem pa poskrbijo, da prostih počitniških dni ne preživljajo samo doma, pred zasloni. Poletni dnevi ob brezskrbni igri in sklepanju novih prijateljstev bliskovito minevajo.

Kapitanke in kapitane to poletje najdete na igriščih osnovnih šol Hinka Smrekarja, Dravlje, Nove Jarše in Vrhovci. Pri tem je treba poudariti, da ne izvajajo klasičnega varstva otrok. Z otroki in mladostniki se družijo, jim ponujajo podporo, zagotavljajo varno okolje za igro in druženje, postavljajo pravila igre in so njihovi soigralci.

Omenjena štiri igrišča niso edina živahna igrišča v Ljubljani. Razposajen otroški živčav se razlega tudi na drugih šolskih igriščih po mestu, saj so njihova vrata na široko odprta tudi poleti. Le ponoči jih zaprejo, da oprema na njih brez nepovabljenih nočnih obiskovalcev nepoškodovana dočaka naslednji dan.

Mali in veliki športniki neumorno mečejo na koš ali zabijajo gole, spet drugi se družijo na klopcah, najmlajši pa urijo svoje motorične veščine na različnih igralih ter staršem dokazujejo, da zmorejo vse. Vsem pa je skupno vsaj eno: druženje v živo je veliko boljše kot biti sam pred zaslonom.

Odprta igrišča!

Ta pilotni projekt poteka pod okriljem javnega zavoda Mala ulica. Izvajajo ga ekipe študentov, usposobljenih za delo z otroki, pri čemer ne gre za klasično obliko počitniškega varstva. To pomeni, da otroci na igrišče prihajajo prostovoljno in brez predhodne prijave, njihova udeležba je brezplačna in neformalna. Aktivnostim se lahko pridružijo, kadar želijo, in jih tudi zapustijo po svoji volji. Izvajalci ne nadzorujejo prihodov in odhodov otrok, odgovornost za to je na strani staršev.

Poletje med keramiko

Če v vročih poletnih dneh iščete prijeten kulturni postanek v mestu, zavijte v Veliko dvorano Centra Rog na Trubarjevi cesti 72. Tam je v okviru 6. mednarodnega trienala keramike UNICUM 2026 do 5. septembra na ogled razstava Brezmejna uporaba. Na več kot 450 kvadratnih metrih si lahko ogledate sodobno uporabno keramiko skozi dela domačih in tujih avtoric in avtorjev. Videli boste, kako raznoliko in igrivo je to področje danes. Razstava prikazuje predmete, ki spremljajo vsakdanje življenje, a jih lahko doživimo tudi kot premišljene oblikovalske zgodbe. Ob tem se boste za nekaj časa umaknili tudi poletni vročini. Vstop je prost.

Ambasadorke ogrožene vrste

Tri sibirske tigrice, ki so se v živalskem vrtu konec maja skotile mami Arisi in očku Ussuriju, ob dobri oskrbi rastejo v skladu s pričakovanji. Pred nedavnim so dočakale svoj prvi veterinarski pregled, ki je odlično načrtovan trajal le nekaj minut, da ne bi mladičem in mami povzročil prevelikega stresa. Veterinarji so pregledali glave, okončine, zobovje, oči, trebue in repe. Pregled je vključeval tudi cepljenje, zaščito pred zajedavci in mikročipiranje. Veterinarji so ob tem potrdili, da so vse tri sibirske tigrice zdrave in v odlični kondiciji. Saša Purkart, strokovna vodja ZOO Ljubljana, pa je ob tem poudarila: »To je potrditev, da delamo dobro, pri tem pa aktivno prispevamo k ohranjanju ene najbolj ogroženih velikih mačk na svetu.«

Pride Ljubljančan v muzej ...

Če ste mislili, da ste v prestolnici videli že vse, vas bo Bullshit muzej hitro postavil na realna balkanska tla. Že ob prvih korakih po galeriji na Bregu 22 boste spoznali, da so vici pomembnejši od zgodovinskih letnic, duhovitost pa je razstavljena skoraj kot nacionalni zaklad. Med legendarnimi šalami, zabavnimi ilustracijami, satiričnimi domislicami in odštekanimi razstavnimi eksponati boste hitro ugotovili, da je balkanski humor preživel prav vse – od družinskih kosil do politike. To ni muzej, kjer bi hodili po prstih in šepetali. Usta, raztegnjena v nasmešek, so tu glavni eksponat, dobra volja pa del stalne zbirke.

Dnevnik praznuje

Prva številka časopisa Ljubljanski dnevnik, ki ga danes poznamo pod imenom Dnevnik, je izšla 2. julija 1951, kar pomeni, da letos praznuje 75 let. Poleg vedno aktualnih novic iz sveta in domovine vsak dan poroča tudi o najnovejših in najpomembnejših dogodkih v Ljubljani, kdor si zna vzeti čas za poglobljeno branje, pa v njem najde tudi izjemno zanimive reportaže, intervjuje in mnenja. Dnevnik ima zdaj več bralcev na spletu kot na papirju, še vedno pa vsak dan pred 6. uro zjutraj dežurni receptor en izvod časopisa nalepi v izložbo njihove poslovne stavbe na Kopitarjevi ulici 4, da ga lahko preberejo mimoidoči.

Ustvarjalno druženje v Mostah

Kako pomembno vlogo imajo skupnosti pri oblikovanju dogajanja v mestnih četrtih, so dokazali vizualna umetnica Bernarda C. Nibera, vokalistka Maruša Conič in člani Mladinske postaje Moste, soorganizatorji prvega Kreativala Moste. Na vroč junijski dan so Moščane povabili k spontanemu druženju in podpori lokalnim ustvarjalcem. Na stojnicah je svoja dela razstavilo 14 domačih umetnikov in oblikovalcev, pomemben del programa pa je bil tudi Thrift lab oziroma sejem starin in rabljenih oblačil, ki je poudaril pomen ponovne uporabe in trajnostnega načina življenja. Program je popestrila glasba mladih, neuveljavljenih glasbenikov in didžejev, ki so poskrbeli za odlično vzdušje.

S polnimi jadri naprej

Ljubljana je bila nedavno prizorišče že 11. Regate dvojic. Na njej so se z jadrnicami razreda optimist pomerili člani najmlajše slovenske jadrne reprezentance in novopečeni jadralci, ki so pravkar končali začetni tečaj plovbe na veter. Ta je bil na dan regate sicer zelo sramežljiv, saj je le tu in tam pihnil v bela jadra. »Vetra je ravno dovolj,« nam je kljub temu zatrdil Tomaž Virnik, predsednik Jadrnega kluba Ljubljana, ki je bil glavni organizator te nenavadne tekme. »Ljubljana za vse teče enako počasi, razliko pa naredi ta rahli severovzhodnik, ki se bo popoldan obrnil v jugozahodnik in omogočil lažje jadrnanje vzporedno s tokom reke. Tisti, ki so najboljši na morju, praviloma zmagujejo tudi v Ljubljani.«

Še nekaj cest kmalu z novo podobo

PRED ZAČETKOM NOVEGA ŠOLSKEGA LETA BO ZA PROMET ZNOVA ODPRT ODSEK TBILISIJSKE ULICE MED TRŽAŠKO CESTO IN TOMAŽIČEVO ULICO. V CELOTI BO PREVOZNA TUDI BARJANSKA CESTA, PROMET ČEZ OBA MOSTOVA PA BO POTEKAL OB POLOVIČNI ZAPORI.

Prenove ljubljanskih cest so v polnem teku. Najbolj v ospredju sta prenovi Tbilisijske ulice in Barjanske ceste, kmalu pa bodo stroji zabrnili tudi na Jurčkovi, Zaloški in Litostrojski. Potem še na Cesti v Gorice.

Dela na Tbilisijski ulici potekajo od aprila letos. Izvajalci so se najprej lotili prenove odseka med Tržaško cesto in Tomažičevo ulico. Dela na tem odseku so že v zaključni fazi in promet bo znova stekel še pred začetkom novega šolskega leta. V tem času so izvajalci rekonstruirali cestišče in uredili nove, varne površine za pešce in kolesarje. Na obeh straneh ceste so na novo uredili avtobusno postajališče, poskrbeli

so za obnovo javne razsvetljave, uredili so tudi novo infrastrukturo. Posebno pozornost so namenili drevesom, saj so v največji možni meri ohranili že obstoječa, hkrati pa zasajajo nova – na MOL tudi sicer pri vsaki prenovi cest skrbijo za drevesa in zeleno rastje. Najbolj pa je bila zahtevna gradnja novega, širšega mostu čez Gradaščico. Ko bo prenovljeni odsek odprt, se bo prenova nadaljevala še na delu od Tomažičeve ulice do Ceste v Mestni log, kjer bo največji poseg izgradnja novega krožišča s Cesto v Mestni log.

Nekaj dni po začetku prenove Tbilisijske ulice so se dela začela tudi na Barjanski cesti, kjer izvajalci prenavljajo odsek od Zihierlove ulice do priključka na južno ljubljansko obvoznico. Dela izvajajo tako,

da promet večinoma poteka ob gradbišču, nadvoz nad obvoznico in priključki nanjo pa so zaprti. Gradnja napreduje v skladu z načrti, zato bo nadvoz skupaj s priključki predvidoma odprt do konca tega meseca, torej pred začetkom novega šolskega leta. To pomeni, da bo Barjanska cesta v celoti prevozna, dela pa se bodo nadaljevala na obeh mostovih, ki bosta prevozna po polovici cestišča.

Prenovljena Barjanska cesta z novo infrastrukturo bo med drugim imela zarisane rumene pasove za hitrejši javni potniški promet, površine za pešce in kolesarje – tudi na nadvozu nad obvoznico, avtobusna postajališča, cestišče pa bo ločevala vmesna zelenica. V okviru prenove bodo pri P+R Barje zgradili tudi novo krožišče, s katerim bodo povečali pretočnost

prometa, in razširili most čez Mali graben. Tudi tukaj bodo ohranili čim več dreves in zasadili nova.

Dela potekajo še na drugih cestah po Ljubljani, največje gradbišče pa spremljamo v središču mesta, kjer raste nov, sodoben Potniški center Ljubljana. Promet v okolici gradbišča je oviran, kar včasih zahteva nekaj več potrpljenja in razumevanja pri vseh udeležencih v prometu. A brez gradbišč in zapor se cest, žal, ne da prenoviti, je pa zato zadovoljstvo ob uporabi prenovljenih cest toliko večje. To še posebej velja za pešce in kolesarje, ki z vsako prenovno dobijo še varnejše in bolj kakovostne površine.

Medtem ko so nekateri projekti v izvedbi, na MOL že napovedujejo naslednji cikel prenov, ki naj bi se začele to jesen.

Med njimi v ospredje postavljajo predvsem Jurčkovo, Zaloško in Litostrojsko cesto, objavljen bo tudi javni razpis za prenovno Ceste v Gorice. Tudi te ceste bodo po prenovi varnejše in udobnejše, na njih se bodo uporabniki počutili prijetneje.

Dela na Jurčkovi cesti naj bi se začela po odprtju Barjanske ceste, ki je v neposredni bližini. Obnova bo zaradi barjanskih tal in prestavitve glavnih vodov zelo zahtevna, zato predvideni čas gradnje znaša 15 mesecev. Dela se bodo izvajala po posameznih odsekih. V celoti bodo potekala na odseku med Ižansko cesto in Peruzzijsko ulico, obsegala pa bodo ureditev cestišča ter površin za kolesarje in pešce, ureditev zelenih površin ter postajališč za javni potniški promet, gradnjo kanalizacije, prestavitev in obnovo vodovodov ter druge infrastrukture.

To jesen se bo začela tudi dolgo pričakovana prenova Zaloške ceste na delu od Kajuhove ulice do vzhodne ljubljanske obvoznice. Po načrtih naj bi trajala 300 dni oziroma približno 10 mesecev. Tudi tu bodo glavni cilji zagotoviti varnost za vse udeležence v prometu, še posebej pa varne in udobne pogoje za kolesarje in pešce ter za učinkovit javni potniški promet.

Za konec skočimo še v Šiško, kjer na prenovno čaka Litostrojska cesta od Celovške do Goriške ulice. Tudi tam je začetek del načrtovan to jesen. Tako kot pri vseh drugih naštetih cestah projekt vključuje obnovo vozišča, ureditev površin za pešce in kolesarje, obnovo komunalnih vodov, javne razsvetljave in semaforizacije ter ureditev zelenih površin.

Sosesko Litijska-Pesarska sestavljajo trije bloki, ki z vseh strani objemajo osrednji del, namenjen druženju stanovalcev. Med potkami so zelenice, otroška igrala in klopce, pa tudi večje pokrite kolesarnice. Avtomobili so v garaži pod sosesko.

Gradnja stanovanjske soseske Povšetova se je začela z rušenjem dotrajanih objektov ob Povšetovi ulici, v katerih je v preteklosti delovala predvsem Voka Snaga. V novi soseski bo kar 361 mestnih stanovanj.

Ko ključ odklene vrata v novo življenje

71 družin, 6 parov, 17 samskih in 8 starejših. To so številke, za katerimi se skrivajo zgodbe izpolnjenih sanj o domu in široka paleta čustev ob prvem obratu ključa v vratih, ki vodijo v mestno najemno stanovanje.

Ko je Javni stanovanjski sklad MOL (JSS MOL) v začetku poletja končal gradnjo soseske ob križišču Litijske in Pesarske ceste, so novi najemniki mestnih stanovanj nestrno pričakovali sporočilo, da je eno izmed njih namenjeno prav njim. »Ko so me poklicali, da sem dobila stanovanje, so se mi roke tresle od sreče in veselja. Zelo sem vesela, da poskrbite za mlade družine, predvsem za mamice samohranilke, ki preživljamo težke trenutke. Za nas je to najboljša in najlepša novica, ki jo lahko dobimo,« je zapisala nova najemnica stanovanja v soseski, v kateri je skoraj sto stanovanj različnih velikosti. Vanje se že vseljujejo najemniki, ki so bili uspešni na 19., 20. in 21. javnem razpisu JSS MOL za oddajo stanovanj v najem, in nekateri dozdejšnji najemniki, ki so živeli v mestnih stanovanjih na drugih lokacijah.

Soseske mestnih stanovanj so vedno polne življenja in razposajenega živčava, saj si tu svoj dom uredijo številne družine, utrip pa dopolnjujejo mladi pari in drugi stanovalci vseh generacij. Tako je tudi v tej soseski, ki pa ima še eno posebnost. V njej sta namreč tudi dve stanovanji za sobivanje starejših. V vsakem je prostora za štiri stanovalce, pri čemer bo imel vsak izmed njih svojo sobo z lastnimi sanitarijami, kuhinjo, dnevni prostor in pralnico bodo uporabljali vsi skupaj, prav tako stanovanje vključuje še ene skupne sanitarije.

Gre za pilotni projekt, s katerim želita MOL in JSS MOL starejšim prebivalcem Ljubljane, ki zdaj živijo

sami, omogočiti ohranitev samostojnosti in zasebnosti, hkrati pa zmanjšati občutek osamljenosti. Obe stanovanji bo imel v najemu Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, kjer bodo stanovalcem zagotavljali tudi socialno in dolgotrajno oskrbo ter usklajevali zdravstvene storitve, skrbeli bodo za obiske prostovoljcev in skupinske medgeneracijske aktivnosti, kot so različne delavnice, dogodki in druženja. Odprtje nove soseske je v vlogi direktorice JSS MOL prvič doživela Živa Matjašič, ki ni mogla skriti ponosa: »Moja naloga in zaobljuba je, da bom z ekipo nadaljevala dobro delo ter da bodo rezultati konkretni in vidni v obliki novih mestnih najemnih stanovanj.«

Na prve rezultate ne bo treba dolgo čakati, saj v soseski Rakova jelša I med Ulico Jožeta Mirtiča in Srebrničevo ulico izvajalci opravljajo še zadnja dela, na JSS MOL pa pripravljajo dokumentacijo za pridobitev uporabnega dovoljenja. Tega naj bi predvidoma prejeli septembra letos, nato pa bo spet čas za veselje novih najemnikov, ko jih bodo obvestili, da eno od 99 stanovanj čaka prav njih.

Zagotavljanje novih mestnih najemnih stanovanj je pomemben del vizije razvoja Ljubljane do leta 2045, ki so jo v začetku poletja predstavili na MOL. Vizija Supermesto predvideva, da bo JSS MOL v tem obdobju začel graditi 10.000 novih mestnih stanovanj, s čimer bo zadovoljil potrebe meščank in meščanov po kakovostnih, varnih in dostopnih stanovanjih. V Ljubljani je sicer trenutno 4844 mestnih stanovanj JSS MOL.

Ambiciozni cilji vizije že dobivajo prve konkretne oblike. Ob Povšetovi cesti namreč že potekajo rušitvena dela na približno dveh hektarjih velikem območju, kjer bo v prihodnjih letih zrasla soseska s 361 mestnimi stanovanji in spremljevalnimi dejavnostmi. Med drugim so načrtovani poslovni prostori, novi prostori četrtnske skupnosti in zbirni center. Vsak nov stanovanjski projekt prinese tudi kakšno novost. V soseski Povšetova bodo to umetniške intervencije, s katerimi na MOL spodbujajo razvoj umetniške dejavnosti v mestnem prostoru.

Gradnja soseske bo trajala predvidoma dve leti. Številni zagotovo z nestrpnostjo opazujejo potek del in komaj čakajo na klic: »Kdaj lahko pridete po ključ vašega novega stanovanja?«

Soseska Rakova jelša I, v kateri je 99 stanovanj, bo prve stanovalce sprejela predvidoma to jesen. Na tem območju JSS MOL gradi trojček sosesk.

LJUBE LJAN ČANKA

Na Rožniku je dovolj ena sama pot, da človek ugotovi, kako različno hodimo skozi isti prostor. Nekdo šteje korake, drugi čas, tretji išče razgled. Obstajajo pa ljudje, ki med drevesi opazijo pripoved. Zanje voda ni le element, ampak spomin pokrajine, jezero je več kot modra lisa na zemljevidu, mesto pa svoje najlepše skrivnosti razkriva daleč od razglednic. Tak pogled že vrsto let oblikuje pisanje novinark in publicistke Irene Štaudohar, saj zazna podrobnosti, ki jih vsakdan prepogosto odnese mimo nas. V svoji novi knjigi Globoko v gozdu raziskuje naš odnos do narave, umetnosti, samote, lepote in notranjega miru. Med sprehodom po Ljubljani sva zavila na njen najljubši grič, kjer se ne pogloblja le v prostor, temveč tudi v zgodbe.

Kako se vas dotaknejo odzivi bralstva na nekaj tako osebnega, kot je vaše esejistično popotovanje Globoko v gozdu?

Malce mi je nerodno, saj gre za zelo intimno izpoved, ki je še nikoli doslej nisem poslala v svet. Zdaj je stopila na svojo življenjsko pot, spogleduje se z drugimi ljudmi, jaz pa moram že razmišljati o novih stvareh. Vse, kar sem želela povedati, je v njej. Ni podznakov, ni podpomenov. Le popolna predanost in iskrenost.

Na samem začetku nas pretrese tragedija, ki vas je zaznamovala za vselej. O njej pišete s takšno meh-kobo in milino, da bi si bralec zaželel cel roman o boleči izgubi. Ta je v vašo podzavest zasadila strah, da bo nekdo, ki ga imate tako silno radi, odšel in se nikoli več ne bo vrnil.

Več ljudi mi je reklo, da bi želeli še, a kot sem zapisala, na svojega očeta nimam veliko spominov. On je zame mitološki junak. Z mamom sta bila skupaj tri leta in tudi ona nima veliko spominov nanj. Kadarkoli jo obiščem v Novem mestu, mi govori vedno iste stvari, zato ne morem nekaj tako pristnega razvleči na stotine strani. V to poglavje sem vpeljala Marino Cvetajevo in Rainerja Mario Rilkeja, da bi ponazorila, kako si pesniki dopisujejo in se pogovarjajo, ker si tudi jaz želim očetu po njihovem vzoru pošiljati sporočila v ta metafizični prostor. Istočasno se posvečam severu, da bi premagala mraz in sneg, skratka vse to, kar on ni zmozel in je bilo zanj usodno. Zato sem v prvo poglavje spravila ključ za vsa naslednja, ki so povezana z naravo, skrivnostjo in simboliko gozda.

Slovenci imamo privilegij, da je večji del naše dežele prekrit z drevesi. Zakaj prav gozd?

Kadar z letalom pristajam na brniškem letališču in me prevzame prostranstvo zelene površine, sem za trenutek domoljub, čeprav ne maram te besede. Nisem tabornica, da bi s tega stališča začutila pripadnost gozdu, sem bolj amaterska ljubiteljica, saj preslabo vidim, da bi razvila strast do gobarjenja. Res pa je, da imam izjemen blagoslov, ker lahko sredi Ljubljane hodim v zelo lep divji gozd. Rožnik nudi zatočišče srnam, jazbecem in drugim živalim. Z biologi sem ga večkrat prečesala in poznam njegove skrite koticke. Gozd me privlači, ker nima horizonta in nikoli ne veš, kaj je za njim. Povezujejo ga s poganstvom, ki me strahšansko zanima. Zdaj je ogromno knjig o gozdu. Ajda Bračič je za svoj roman Kresničevje prejela celo nagrado kresnik. Tudi Richard Powers v Razvejenju piše o drevesih. Znanе so zgodbe, da je gozd solidaren mehanizem, komunicira s podgobjem, drevesa si med sabo pomagajo, nas pa so učili ravno nasprotno, da gre za tekmovalnost. Odkrivajo se nove stvari, ki jih o gozdu prej nismo poznali. Lahko bi rekli, da je postal

»ČE SE V ŽIVLJENJU NE IZGUBIMO, SE TUDI NAJDEMO NE.«

nekakšen trend, in bolj ko izginja, gori, se krči, več se z njim ukvarjamo.

Rožnik ima veliko poti, da celo vas, ki poznate skoraj vsak grmiček, kdaj preplavi občutek, da ste se za hip izgubili.

To pri meni ni težko, ker nimam občutka za orientacijo. Pogosto hodim po istih poteh, nato pa zamenjam traso in me optična prevara osupne, da gre za neskončno površino. Sem se že izgubila v njem in ni bilo prijetno. Popadel me je velik strah in od takrat ne silim več v neznano.

A vendar na koncu vselej najdete pravo pot.

V enem poglavju govorim točno o tem – če se v življenju ne izgubimo, se tudi najdemo ne. Moramo se izgubiti v ljubezni, objemu, poljubu, umetnosti, skratka v stvareh, v katerih se lahko izgubimo z dušo in telesom. V teh izgubljenih stanjih največ spoznamo sami o sebi.

Pravijo, da radovedni in razgledani ljudje preveč intenzivno čutijo, kaj se dogaja okoli njih. Kako to filtrirati, da ne ostanete posledice nakičenih emocij?

Človek se z leti nauči čuvati svojo občutljivo središče. Precej nevarno zna biti, da v mladosti nosimo srce na dlani. Moji bližnji zelo dobro vedo, da se, kadar imam krizo, kot bolna mačka zavlečem v samoto, pod odejo. Prespim in je bolje. Tako kot imam rada družbo, sem rada sama, to stanje me napolni. Novinarsko delo zahteva, da si nenehno z ljudmi, zato moramo najti mehanizme, kako se zaščititi. Samota je moj naravni element.

Eden vaših naravnih elementov je tudi voda. Nam razkrijete čarobnost plavanja v divjih jezerih in gozdnih tolmunih?

Divja voda je moja ljubezen. Rada plavam v Bohinjskem jezeru ali v kakšni reki, morju. Gre za skrivnosten element, saj ne vemo natančno, od kod se je vzela. Po najnovejših znanstvenih ugotovitvah je na Zemljo prišla z meteorji. Hladen tuš zbistri misli, rada imam poletni

dež in ne preseneča me, da se ljudje krstijo v vodi. Poznam peščico dobrih tolmunov, ki jih skrivam, da bi ostali čim dlje neobljudeni.

Veliko ljubih koticov imate tudi v Ljubljani. Kaj vas najbolj pritegne v tem mestu?

Všeč mi je, da živi svoje življenje. Poleti je ogromno obiskovalcev, kar je spodbudilo nekatere predele, da so zaživel. Zlasti tam, kjer ni turistov, denimo okolica Igriske, Prulček, kamor se umaknejo domačini in prepustijo center gostom. Čeprav se nisem rodila tukaj, sem nanjo močno navezana. Blizu imam Rožnik, živim nasproti mošeje, ki se mi zdi ena najlepših sodobnih arhitektur v prestolnici. Plečnikova tržnica me fascinira, ker je najbolj ruralen del sredi urbanega. Nobeno mesto nima na takšen način urejenega nenadejanega srečevanja med nakupom solate. Navdihujejo me prizori, čeprav so vse redkejši, ko uzrem mlade, kako v kavarni berejo časopise. Mar je še kaj lepšega?! Zdi se mi seksi, zato se moramo vrniti k papirju in pisani besedi.

Večkrat ste omenili Rožnik. Je še vedno vaš vzporedni svet med divjino in civilizacijo? Kaj je tako privlačnega na njem?

Ta njegova divjost in moč, da raztopi ves stres. Nenadoma si pomirjen in zaznaš le še zeleno barvo, ptičje petje in vonj po praproti. To je moja meditacija. Sicer ne hodim prav na vrh, a tudi tisti del imam rada zlasti zaradi Ivana Cankarja, ki ga občudujem. Preveč ga povezujemo z žalostnimi zgodbami, saj je bil v resnici ekscentrik, fatalen moški, nekakšna pop zvezda svojega časa. Njegov ustvarjalni raj je moj poligon za rekreacijo med nizanem korakov ter dušni mir ob srečanju s plašnimi srnami in drugimi prebivalci tega čudovitega griča sredi mesta.

»SEM VELIKA OBOŽEVALKA BUNKERJA IN STARE ELEKTRARNE.«

Kakšna je razlika med pohajkovanjem skozi gozd ali skozi mesto?

Neke posebne razlike ni. V obeh okoljih me žene radovednost, le da sem nekje obkrožena z ljudmi, drugje pa z drevesi. V Ljubljani sicer pogrešam stare navade, ko si na točno določenem kraju srečal prijatelje, ko se je kosilo nepričakovano podaljšalo v večerjo, večerja pa v diskoteko. Marsikaj se je spremenilo, priključeni smo na tehnologijo, drugače komuniciramo. Včasih smo si hodili na obiske, brez dogovora si prišel, pozvonil in ostal.

Kako bi nekomu predstavili kulturno življenje v Ljubljani? Vanj ste zelo vpeti, radi zahajate v gledališče, na koncerte, razstave ...

Ogromno je priložnosti, včasih celo več hkrati. Umetniško me povsem zadovolji, veliko je prireditvev in odlične so. Gledališče je fenomenalno, glasbeni festivali so super, sem velika oboževalka Bunkerja in Stare elektrarne, kjer sem sooblikovala Mlade leve. To je izjemna neodvisna institucija z miselnostjo kulture, ki gre ven iz dvoran in ustaljenih norm ter vključuje različne generacije. Ljubljana je zelo angažirano mesto, ko je nuja protestirati, se zberemo, vzpostavimo skupnost, usmerjeno v dobro vseh nas. Pravi odsev dajejo tujci, ki se na mah zaljubijo vanjo. Prijateljica iz centra Londona mi je vsak dan vznemirjeno pripovedovala, koliko novega je odkrila, kako očarana je nad Špico. Šele ob pričevanju drugih ugotovimo, da zlahka spregledamo njeno pravo lepoto.

»VŠEČ MI JE, DA LJUBLJANA ŽIVI SVOJE ŽIVLJENJE.«

Gremo mi skupaj

Vsak tabornik vam bo povedal, da je taborništvo način življenja. Skozi igro, učenje in pustolovščine mlade oblikuje v spoštljive, iznajdljive in odgovorne posameznike, povezane v skupnost, na katero se vedno lahko zanesejo. Zveza tabornikov Slovenije letos praznuje 75-letnico, Mestna zveza tabornikov Ljubljana pa 30-letnico. Mmmmmm!

Ena najbolj fascinantnih lastnosti človeštva je za moje pojme upornišvo. Ko pride nov trend, je le vprašanje časa, kdaj se bo vse skupaj postavilo na glavo in bo moderno nekaj drugega. Kot da je v družbi neka nujnost, ki vleče dogajanje v svoje nasprotje. Ob strašnih skrbih, kam gre današnja mladina, ki ves čas visi na telefonih, so tako spet v fokusu taborniki. Kot mi je povedal izvoljeni načelnik Zveze tabornikov Slovenije Urban Lečnik Spaič, se njihova priljubljenost stalno povečuje.

Čeprav je res, da sem »un«, ki je igral Zaspanca v Gremo mi po svoje, o tabornikih ne vem skoraj ničesar. Na snemanju smo spali v hotelu, šotore pa so za nas postavili scenografi. Tako sem že več kot pol življenja ujet v paradoksu, da sem se udeležil najbolj znanega taborjenja v Sloveniji, hkrati pa nimam pojma, kakšne so sploh dejavnosti tabornikov. Zdaj sem si končno

vzel čas in se pogovoril z Urbanom, ki je živ dokaz za to, da se pri tabornikih oblikujejo široko misleči, sposobni in odgovorni ljudje.

»Ljubljčan, gasilec, pravnik, aktiven v lokalni skupnosti, v mladinskem svetu,« se mi začne predstavljati, medtem ko mi postaja jasno, da gre za 27-letnika, ki se ne boji sprejemati odgovornosti. Ravno to je ključna vrednota, ki jo z leti aktivnosti v naravi osvojijo mladi taborniki. »Začneš kot pokovec, ki mu je bolj malo jasno,« se nasmehne Urban, ko ga povprašam o začetku taborniške poti, in nadaljuje: »Med šolskim letom se z drugimi dobivaš v neki sobici, se igraš, narediš kak voz in se pripravljáš na prvo poletno taborjenje. Tam se lahko hitro zjo-kaš, vse je čudno, hrana ni taka kot doma ...«

Tudi on se je tabornikom pridružil v drugem razredu osnovne šole, zdaj pa je za njim že 19 taborjenj. Med pogovorom opazim sogovornikovo potrpežljivost in zavedanje, da se napredek gradi skozi serijo drobnih korakov. Nihče ni rojen z znanjem prižiganja ognja ali izdelovanja najnaprednejših vozlov in tudi nihče se vsega tega ne nauči čez noč. Normalno je, da na začetku ne znamo ničesar, pa tudi, da proces učenja traja. »Ko si starejši, dobiš več nalog in odgovornosti. Osvajaš veščine, delaš orientacijo, kuriš ogenj in paziš, da bo gorel še naprej, skriš, da bo dovolj hrane, in kar naenkrat si v srednji šoli. Če te ne premami kak šport ali kaj drugega, te prepričamo, da postaneš vodnik. To pomeni, da v drugem letniku srednje šole

**NIHČE NI ROJEN
Z ZNANJEM
PRIŽIGANJA
OGNJA IN VSEGA
SE NE DA NAUČITI
ČEZ NOČ.**

dobiš skupino tamalčkov in ostaneš z njimi do konca. Vračaš, kar si dobil, vzgajaš naslednjo generacijo in hkrati odraščáš tudi sam.«

Urban pravi, da je pogost predsodek, s katerim se srečujejo taborniki, da gre za neke hipije, ki so v gozdu zato, ker zavračajo modernost. Kot zatrjuje, je ravno obratno: »Taborniki so agilni, poznajo digitalna orodja, uporabljajo sončne celice, v odraslosti pa so potem politiki, glasbeniki, umetniki, podjetniki. Skozi naravo spoznavajo modernost. Vrnitev k naravi je korak

nazaj, ki omogoči dva koraka naprej.« To seveda ne pomeni, da so ves čas na telefonih. Na taborjenju je dostop do telefonov omejen, kar hitro razkrije zasvojenost marsikaterega najstnika. »Marsikdo je vsakodnevno na telefonu tudi 10 ali 11 ur, in ko se po abstinenci od telefona spet priklopijo, jim deluje kot šus v žilo. Kakšen teden pa traja, da se odvadijo in nehajo hrepeneti po zaslonu,« pojasnjuje sogovornik.

Taborniki skozi svoje udejstvovanje osvajajo veščine. Te so prilagojene starosti in tako raznolike, da lahko vsak nabere svoj izbor. Poleg spretnosti, kot sta postavljanje šotorov in kurjenje ognja, pridobijo tudi veliko socialnih veščin, ko prevzemajo odgovornost drug za drugega, se družijo, zaljubljujejo in si

nagajajo. Obstajajo tudi posebne veščine, kot je »partizanski kurir«, za osvojitve kate-re moraš biti med drugim 12 ur povsem tiho. Na vprašanje o taborniških lumparijah pa mi sogovornik presenetljivo odgovori z opisi, ki se jih spomnim tudi iz svojega otroštva. Od mazanja z zobno pasto do premestitve nekoga, ki zelo trdno spi, v drug šotor in krohotanja, ko se povsem zmeden zbudi v napačni postelji.

Očitno je, da so starejše generacije vzgojile mlajše. In to se ne ustavi pri lumparijah in veščinah, taborniki so namreč tudi

**NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!**

del civilne zaščite. »Postavljamo šotore, zasilna prebivališča, pa naj bo to begunska kriza ali covid. Sodelujemo tudi pri dnevih zaščite in reševanja, kjer taborniško znanje povezujemo s preživetjem v kriznih razmerah. Doma moraš namreč imeti pripravljene iste stvari, kot bi jih vzel na taborjenje. Te izhajajo iz osnovnih potreb človeka: zdravje, toplota, hrana, pijača, varnost. V praksi to pomeni svetilko, prvo pomoč, vrvi, oblačila s kratkimi in dolgimi rokavi, zasilno bivališče, vžigalnik, nož, skratka stvari, ki omogočijo zadovoljitev osnovnih potreb.«

Stik tabornikov z zunanjim svetom ni izjema, temveč pravilo. Udeležujejo se alumni, ki pomagajo z znanjem, pa naj bo to dizajn, pravo ali inženirstvo, dobrodošli so tudi upokojenci, ki večkrat pomagajo v kuhinji. Ko vse to poslušam, se mi zazdi, da je svet ob vsej temačnosti lahko tudi lep. Ni samo panika, ki nam jo posreduje algoritem, obstajajo tudi simbioza, pripravljenost pomagati drug drugemu in vizija napredka z malimi, obvladljivimi koraki. Naj bo to misel, ki nas bo spremljala tudi to poletje.

SVET JE LAHKO TUDI LEP.

Taborniške veščine

Otroci in mladostniki se pri tabornikih učijo življenja v naravi in z naravo skozi konkretne izkušnje in prakso. Pridobljena znanja nadgrajujejo z osvajanjem veščin, njihovo obvladovanje pa oznanjajo našitki na taborniškem kroju (srajci). Medvedki in čebelice (otroci do 11. leta starosti) ter gozdovniki in gozdnice (od 6. do vključno 9. razreda osnovne šole) lahko z opravljanjem različnih izzivov osvojijo več kot 70 veščin, med katerimi smo izbrali nekaj najzanimivejših.

Poznavalec dinozavrov

Tabornik mora preučiti različne vrste dinozavrov, si ogledati film in izdelati plakat.

Robinzon Uspešno mora prestat preizkušnjo preživetja v naravi, tako da si sam izdela bivač, zaneti ogenj brez vžigalic in si pripravi obrok iz nabranih rastlin.

Aktivni državljani Tabornik išče informacije, jih kritično presoja in utemelji svoje mnenje. Spodbuja aktivno udeležbo v družbi s projektom v lokalni skupnosti.

Izumitelj Znanje pridobiva na različne načine, zna presoditi, kaj je uporabno in kaj ne, naredi načrt, kako bo opravil naloge, naloge razvrsti po prednosti.

Širokosrčnež Tabornik razume, da smo si ljudje različni, zaveda se družbenih neenakosti, po svojih močeh pomaga šibkejšim, spoznava različna prepričanja med otroki v vođu.

Lep pozdrav z Rimske ceste

Ulica, ki se je nekoč skrivala za emonskim obzidjem ali pa je ime dobila po galaksiji, ki je naš dom, ima na številki 6 nov, a že udomačen lokal Neks Lounge Bar. Njegova mlada lastnika sta v ponudbo uvrstila precej nenavadno storitev.

Takoj, ko prvi sončni žarki ogrejejo pločnik Rimske ceste, se po njem razpostavijo mize in stoli lokalov, ki se drug za drugim niza vse od križišča s Slovensko cesto do Križank. Mednje se je stisnil tudi Neks Lounge Bar, ki je živahen utrip ulice še malce pospešil z mladostno energijo. Ponaša se tudi z enim najdaljših obratovalnih časov v mestu, saj svoja vrata odpira ob osmih zjutraj, zapira pa jih ob polnoči ter vmes razvaja domačine, turiste in naključne obiskovalce.

Pogosta sta prizora prijateljic, ki ob njihovi slastni pink cloud matchi pozabita na okolico, ali pa kakšnega tihega opazovalca življenja, ki zna preživeti kakovostno urico v svoji družbi. Morda bi se morali precej potruditi, da bi jim našli kakšno skupno lastnost, vsekakor pa je zanje značilno, da so bolj kot z digitalnimi napravami opremljeni s kakšno knjigo ali pisalom. V Neksu poleg

obiskovalcev gostijo tudi njihove zgodbe, tja namreč lahko pridete nekaj spit ali prigriznit – in si napisat pismo. Prav ste prebrali. Na dom ga boste prejeli natanko čez dve leti. Takšno pisanje in branje s časovne razdalje sta pravzaprav priložnost za refleksijo in navdih – za oboje si dandanes premalokrat vzamemo čas.

Koncept, ki živi še v Južni Koreji in Parizu, sta k nam v sklopu premišljene ponudbe pripeljala soustanovitelja Lenart Kobal, sicer lastnik kreativne agencije, in Jure Terdin, mladi zdravnik. Oba karierna hibrida, združena v ljubezni do gostinstva, sta spontano sledila dobri poslovni priložnosti. Običajen lov na stanovanje v centru je namreč presenetil z najdbo tega prostora, kjer je prej obratoval lokal Hashtag. Ščepec poguma in dva meseca intenzivne prenove, katere cilj je bil ustvariti nekaj (po)osebnega, pa je ideja zrasla v življenje. Neks, sprva Nexus, kot razloži Jure, domač v latinščini zaradi svojega poklica, pomeni »vez«, ta pa tvori skupnost. Pri njej se vse začne, šele nato je na vrsti meni, na katerem prednjačijo specialty coffee, avtorski napitki in pijače slovenskih dobaviteljev. Vse omenjeno pa mora dopolnjevati kakovostna postrežba. »Kava ne sme biti odvisna od tega, kdo jo pripravi,« pojasni Jure, »vedno mora biti vrhunska.« Ta

cilj terja veliko dela in premišljenih procesov v ozadju, kot je na primer razvoj interne organizacijske aplikacije za zaposlene.

Spontan začetek iz strasti, ne primarno zaradi golega posla, skupaj z dobro optimizacijo tako že omogoča stabilno poslovanje. Neks pa ni le prostor odmika od digitalnega hrupa, temveč tudi prostor dogodkov – pub kvizov, dogodkov za samske Ljubljanski dejt, degustacij vin in ustvarjalnih večerov. Pridite in se podružite, svoji družbi pa napišite, da se dobite kar tam. Pričakal vas bo topel sprejem, saj je tukaj vsak deležen iskrene dobrodošlice. »Zadnji gost v lokalu mora biti postrežen enako kot prvi,« še dodata simpatična sogovornika, ki sta kot obraza znamke pogosto tudi razlog za prvi – in ponovni – obisk.

Draga jaz čez dve leti, upam, da si dobro in uživaš ob srkanju svoje specialty kave – vprašaj Jureta ali Lenarta, kaj novega imajo ta mesec v ponudbi. Pojej svoj rogljiček do konca, dokler je še topel, in pozdravi ljudi pri sosednji mizi. Odloži telefon.

Kjer vsi poznajo vaše ime

Skoraj vsaka ulica v Ljubljani ima vsaj en lokal, vsak lokal pa ima tudi svojo klientelo. Ljudje se tja pridejo družiti, si oddahnit od vsakdanjih skrbi, v miru premisliti ali tiho opazovat svet okoli sebe. Dobra klapa rednih obiskovalcev vam ob kozarčku ali dveh z lahkoto reši vsako nogometno prvenstvo, politično krizo ali zakonski prepir, medtem pa kdo drug v kotu mirno tipka svoj roman. Vsi ti prostori s svojimi zgodbami bogatijo mesto in življenje v njem. Zato se na kakšen lep sončen dan tudi vi usedite za mizo na ulici, v miru spijte skodelico kave in pustite, da se svet nekaj časa vrti brez vas.

MIHA HOČEVAR
režiser in scenarist

Posedanje v lokalu je neke vrste umetnost

Vem, številni se med prečkanjem mesta sprašujete, pa dobro, a ti ljudje nimajo službe? Cele dneve visijo po kafičih. No, mnogi Ljubljanci, v naših krogih sploh, lokale uporabljamo ne samo za druženje, ampak tudi za sestanke ali celo delo. Pisanje, dopisovanje, urejanje, komunikacija in podobno. Ker večina nima pisarne. Tudi taka ni zas-tonj, ampak osebje večinoma ne pričakuje izdatnega naročanja. Torej, razumite nas, ki posedamo. Morda delamo.

Sam sem v lokalih napisal kar nekaj osnutkov, prebliskov, idej, dialogov, sloganov. Ob kavi, vodi, da ne naštevam. Največ seveda v špelunki z inspirativnim imenom Od Žmauca sosed pa ud brata prjatu. Tam sem spoznal tudi bando modelov, ki je usodno vplivala na ugoden potek moje kariere, sicer pa mi je požrla kar nekaj živcev, tako da sem se ob tem karakterno izjemno ojačal in me posedanje s še tako čudnimi udeleženci ne bo spravilo iz tira. Torej, priporočam.

Privlačijo me tudi taki obrobní, malo skriti lokali z zanimivimi ali pa popolnoma nezapomnljivimi imeni. V pritličju kakšnega bloka, ob popravljalnici koles, ta žanr. Ki pa žal izginja, tako kot vester-ni, samurajski filmi ali pa francoske kriminalke. V enem takih sem se zataknil med pripravi na svoj zadnji film. Pozno popoldne sem se s kolesom vračal domov z Vibe v Stegnah. Ob železnici sem se peljal mimo lokala, ki me je pritegnil že kdaj prej, pa nikoli ni bil pravi trenutek.

Stop, Hočevár, zdaj je čas. Zabaven objekt barakarskega tipa. Imajo sicer tudi teniška igrišča, kar ni tako pomembno, čeprav je takoj priloparil Dončić s prijatelji, verjetno ima tam vsaj približno mir. No, zato ga tudi nisem fotkal. Tudi to je čar takih lokacij, nimajo vsi energije in te čudne strasti, da bi fotkali slehernega dončiča, ki pride imet malo miru. No, pustimo vznemirljivi svet športa in slave, vrnimo se k bistvu tega dela tega zapisa. Nekje ob koncu posedanja ob prvem pivu se je z igrišča prikazala ekipa dvojic, žejnih za štiri. Bilo je naporno, fantje so v krepkih srednjih. Enega poznam, kolega, dolgo se nisva videla. Prisedejo. Kmalu smo ugotovili, da se prek raznih znancev in prijateljev vsi poznamo, splošno veselje. Ljubljana je majhna. Pa je res? Če bi to držalo, bi se že večkrat srečali. In tečejo takšne in drugačne zabavne debati-ce, rezultat tega športnega srečanja sredi hude pripeke pa verjetno slutite. Ja, točno tako, ampak bil sem pameten in sem kolo peljal ob sebi tja čez Tivoli vse do Viča. Zjutraj seveda bogi. Torej, previdno.

MNOGI LJUBLJANČANI LOKALE UPORABLJAMO TUDI ZA SESTANKE ALI CELO DELO.

No, vsekakor me še čaka nekaj loka-lov, ki mi jih še ni uspelo obiskati, Ljubljana je dovolj velika. Prvi med takimi nosi izjemno ime: Na poti domov. Sediš, srkaš pijačko in čakaš klic, saj si, hipote-tično, poročen. Klic brez dvoma pride, prej prej kot slej. Pridno se javiš. Ja, kje pa si? In poveš po pravici ... Neprecenljivo. Torej, živela izvirna ljubljanska imena, naj se jih nagradi.

Pa prijetno posedanje želim vsem, ki cenite te dragocene trenutke, in prisrčne pozdrave tistim, ki nam niste fovš.

JASNA SUHADOLC
podjetnica

Najprej kava

Ali je še kaj bolj pomirjujočega od vonja kave, ki preplavi prostor, ko v kavarni odprejo pokrov mlinčka? Globok vdih, da napolnim nos in pljuča z omamnim vonjem. Kavo sem začela piti pri 20 letih, ko sem kot nadobudna študentka delala v prvi resni službi, kjer so zjutraj vsi pili instant kavo. Seveda nisem zares razumela, kaj je dobra kava, verjetno pa mi je predstavljala nekakšno iniciacijo v svet odraslih.

Mnogo let kasneje dan začnem s cappuccinom v kavarni Frfó na vogalu Tavčarjeve in Cigaletove, le nekaj sto metrov od doma. Pred nekaj meseci so jo preuredili in ji nadelo novo ime. Že s prejšnjima lastnikoma sem se večkrat šalila, da se moram ustaviti pri njih na dolgi poti do pisarne, ki je v sosednji ulici. Ampak jutranja kava ni samo kava. Je prostor srečanj, kjer v hitrem tempu življenja najdem soseda, s katero nama že nekaj časa ne uspe poklepetati, pa imava podarjene pol urice med delovnikom. Je klepet z lastniki kavarne, ki ni zgolj površen, ampak z vsakodnevni obiskom dobiva novo globino. Je žalovanje, ko sta prejšnja lastnika zaključila zgodbo. Je veselje, ko novi lastniki vdihnejo novo življenje v kavarno, ki popoldne zaživi kot »afterwork« lokal. Je spoznavanje novih obrazov in zanimivih zgodb. Večino dni pa je moja jutranja meditacija, trenutek zase, ko lahko vdihnem, izdihnem, naredim načrt dneva in odgovorim na nekaj e-poštnih sporočil. Morda zveni trapasto, ampak dobra jutranja kava mi pomeni toliko, da temu prilagodim svoje obveznosti, večino jutranjih sestankov pa preusmerim v kavarno.

Pomen dobre kave sem pravzaprav odkrila neke druge. Pred dobrim desetletjem sem bila prvič v kavarni Čokl pri

Lutkovnem gledališču. Nekdo mi je povedal, da imajo res dobro kavo. Cappuccino je bil odličen, krasna mikropena in prava temperatura kave, ki jo začutiš že, ko primeš skodelico. Kot nekdanja velika navdušenka nad Starbucksom sem se muzala ob nalepki »Friends don't let friends drink Starbucks«*. Šele kasneje sem izvedela, da za Čoklom stoji zadruga Buna s konceptom pravične trgovine. V času korone pa sem še bolje spoznala to neverjetno skupnost, ki mi je dala nova prijateljstva. Že leta zame ni sobotne tržnice brez obveznega postanka v Čoklu. Stara in nova prijateljstva se tu prepletajo, in tudi če pridem sama, se skoraj vedno znajdem v družbi. Kakšna dragocnost v mestu!

TRENTKI, KO SE LAHKO USTAVIMO, SO NEPRECENLJIVI.

In prav »Čoklovo kavo« strežejo tudi v Frfóju. Dobra kava mi je zelo pomembna, a ni dovolj, da se redno vracam v kavarno. Kako pozorno je, ko nekdo opazi, da te nekaj dni ni bilo, in povpraša, kako je bilo na službeni poti. Kako pomirjujoče je, ko prideš zjutraj in si z glavo že globoko v delovniku, na mizi pa se brez besed pojavi tvoja kava. Neca Falk je v sedemdesetih pela, kako vsi ljudje v mestu hitijo. Danes je tempo še hitrejši, vsak dan ure posvečamo ekranom, v katere se zatopimo in pozabimo na vse okrog sebe, včasih tudi med ljudmi. Zato so še toliko bolj neprecenljivi trenutki, ko se lahko ustavimo, in prostori, kjer se redno srečujemo. Z obrazi, ki niso obrnjeni v tla, in kjer drug drugega poznamo.

**Prijatelji prijateljem ne pustijo piti kave Starbucks.*

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Pickleball osvaja Savsko naselje

Na igrišču v Savskem naselju se čez mrežo odbija lahka preluknjana žogica. Loparji so malo večji od tistih za namizni tenis, igrišče spominja na pomanjšano teniško, igralci pa prihajajo iz različnih generacij. Le kaj se tu dogaja? Mogoče padel? Ne! Tukaj se igra pickleball.

Ta je v Ljubljani še sorazmerno nova športna disciplina, a v Združenih državah Amerike že nekaj časa sodi med najhitreje rastoče športe. To potrjuje tudi zanimanje nekdanjih vrhunskih tenisačev, recimo Steffi Graf, ki se v tujini vse pogosteje preizkuša v tej disciplini in prispevajo k njeni prepoznavnosti. Gre za šport, ki združuje elemente tenisa, badmintona in namiznega tenisa, vendar ima svoj ritem, pravila in značaj, zato ga je težko povsem primerjati s katerokoli od omenjenih iger. »To je nekaj čisto svojega,« pravi Vlado Znoj, ustanovitelj kluba Pickleball Zmaji in pobudnik razvoja tega športa pri nas.

A gotovo se sprašujete, kako je ta dejavnost iz Amerike našla pot v Savsko naselje. Glavni del »krivde« za to nosi Vladov sin, ki živi v Združenih državah. Prav tam je spoznal, da pickleball ni le igra z loparjem, ampak tudi način druženja; na igriščih se srečuje večja skupina ljudi, igralci se menjujejo, spoznavajo in ob dvobojih gradijo skupnost. »Prek pickleballa je odkril nov šport, hkrati pa tudi družbo in prijatelje,« pripoveduje Vlado. Ta družabna razsežnost je navdušila tudi Vlada. Pickleball namreč ni nujno vezan na vnaprej dogovorjen termin in stalnega partnerja, temveč se mu lahko pridružijo posamezniki, pari ali cele družine. Na igrišču se tako srečujejo različne generacije in ljudje z različnimi športnimi izkušnjami, ki jih poleg igre povezuje predvsem želja po gibanju in dobri družbi. »Pickleball lahko spremeni način življenja družine, ker ga lahko igrajo vsi skupaj,« poudarja. Prav v tem vidi eno njegovih največjih prednosti: otrokom, staršem in starim staršem ni treba iskati ločenih dejavnosti, saj lahko prosti čas preživijo na istem igrišču. Razlike v letih in fizični pripravljenosti pri tem niso ovira, ker igra ne temelji v prvi vrsti na moči, temveč na tehniki, občutku in sodelovanju. Poleg tega je to šport, kjer je zelo majhna verjetnost za poškodbe.

Kot športni pedagog in edini certificirani sodnik za pickleball v Sloveniji si Vlado želi, da bi ta šport postopoma našel pot tudi v šole in bi se med mladimi razvijal sistematično. A pri tem ne razmišlja le o tekmovanjih, temveč predvsem o tem, kako pickleball približati otrokom, družinam in čim širšemu krogu Ljubljancev. Trenutno je v klubu največji poudarek na rekreativni vadbi, saj prav ta omogoča, da se igri brez večjih ovir pridružijo tudi popolni začetniki in ljudje, ki se s športom doslej niso redno ukvarjali.

Jedro pickleballske skupnosti tako za zdaj nastaja tam, kjer so rezultat, starost in predhodne izkušnje manj pomembni od dobre igre in druženja, tekmovalna raven pa ostaja pomemben del prihodnjega razvoja. Slovenski igralci sicer že stopajo tudi na mednarodni parket: člani ljubljanskega društva so prejeli povabilo na svetovno prvenstvo v Vietnamu, kjer naj bi nastopila petčlanska slovenska zasedba. Za skupnost, ki se je začela oblikovati šele pred kratkim, je to pomemben korak in hkrati dokaz, kako hitro lahko nov šport iz mestne rekreacije preraste v resnejšo zgodbo. Boste morda tudi vi postali del nje?

Pickleball Zmaji vabijo začetnike, posameznike, pare in družine na igrišča v Savskem naselju, kjer se lahko preizkusite v novi igri, spoznate nove ljudi in postanete del skupnosti. Več informacij pa dobite na pickleball-ljubljana.com.

Malo treme in veliko srčnosti

Naše mesto je gostilo 20. poletne državne igre Specialne olimpiade Slovenije, največji športni dogodek za osebe s posebnimi potrebami pri nas.

Pod geslom »Pustite mi zmagati, če pa ne morem zmagati, naj bom pogumen v svojem poskusu« se je 319 udeležencev, med katerimi je bilo približno 20 odstotkov osnovnošolcev, pomerilo v šestih športnih disciplinah: atletiki, plavanju, namiznem tenisu, kolesarstvu, judu in balinanju. Tekmovanja na balinišču Zarja na Linhartovi cesti 47, v vojašnici Šentvid na Ulici bratov Komel 51 in v Športnem parku Kodeljevo na Gortanovi ulici 21, kjer je bilo najbolj živahno, so potekala pod okriljem Društva specialna olimpiada Slovenije in v organizaciji Varstveno-delovnega centra (VDC) Tončke Hočevar.

V zraku je bilo čutiti veliko sproščenost. Tekmovalce sta sicer malo dajali tekmovalna napetost in trema, ljudi, ki se z njimi ukvarjajo, pa je zaznamovala predvsem velika srčnost. Športnike z motnjami v duševnem in telesnem razvoju je poleg spremljevalcev spodbujalo še 130 trenerjev, pomagalo pa jim je 200 prostovoljcev, brez katerih pač ne gre. Kot nam je povedal Slavko Bolčevič, direktor VDC Tončke Hočevar: »Posebnost tekmovanj specialne olimpiade je, da športniki ne tekmujejo le glede na starost in spol, temveč predvsem glede na svoje športne sposobnosti. Pred tekmovanjem so

zato razvrščeni v skupine s primerljivo ravno zmogljivosti, kar vsem omogoča pošteno in enakovredno tekmovanje. Cilj pa ni zgolj doseganje najboljših rezultatov, temveč predvsem spodbujanje osebnega napredka, samozvesti, vztrajnosti in vključevanja. V skladu z načeli specialne olimpiade vsak športnik za svoj nastop prejme priznanje, saj so pogum, trud in sodelovanje enako pomembne vrednote kot zmaga.«

Gregor Rozman, strokovni delavec v VDC Tončke Hočevar in vodja organizacijskega odbora letošnjih državnih iger, svoje športnike trenira že deset let. Začeli so z nogometom na vrtu zavoda. »Pomembno je, da trener dobro pozna svoje varovance. Vedeti

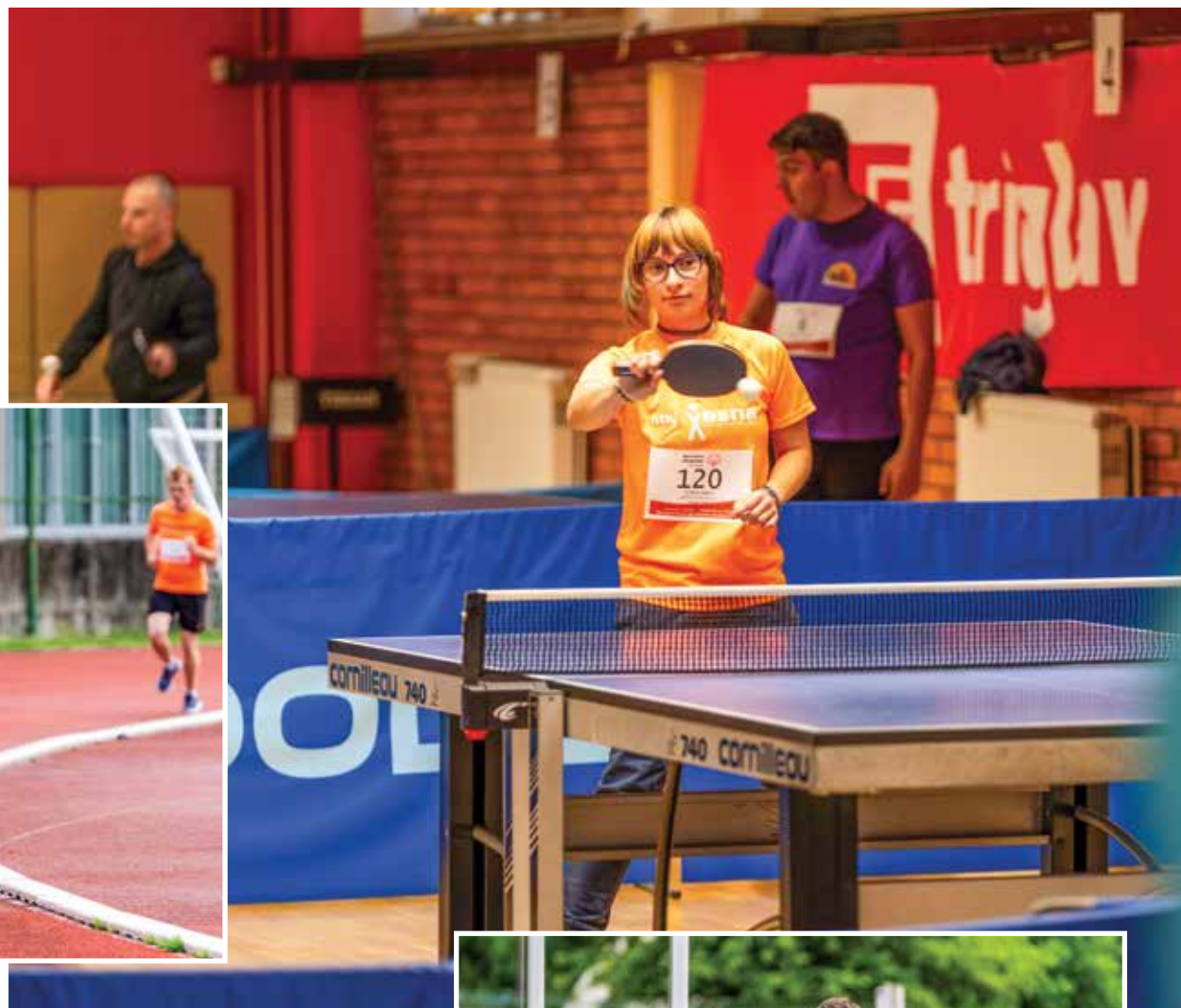
»POGUM, TRUD IN SODELOVANJE SO ENAKO POMEMBNE VREDNOTE KOT ZMAGA.«
SLAVKO BOLČEVIČ

mora, kakšne so njihove sposobnosti in fizične omejitve, pogosto tudi, kakšno je njihovo stanje na delovnem mestu in doma. To je pomembno za načrtovanje treningov. Seveda je posebno zadovoljstvo vsakega trenerja, ko vidi napredek, vendar me bolj kot to navdušujeta njihovo iskreno veselje in ponos ob uspehih. Ko se starajo, pa jih poskušamo usmeriti v športe, primerne

njihovemu psihofizičnemu stanju,« razlaga Gregor Rozman.

Izvršna sekretarka pokrovitelja prireditve, Društva specialna olimpiada Slovenije, Urška Kustura je povedala, da je v društvo vključenih 2000 tekmovalcev z motnjami v duševnem razvoju. Slovenci se že vse od leta

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

Gregor Rozman je strokovni sodelavec v VDC Tončke Hočevar in vodja organizacijskega odbora 20. poletnih državnih iger Specialne olimpiade Slovenije.

Koliko časa že trenirate osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju?

Naše športnike treniram 10 let. Začeli smo z nogometom na vrtu zavoda. Nogomet je tudi danes naš osrednji šport in ga tudi najbolj resno treniramo.

So za to potrebna kakšna posebna znanja?

Zares je pomembno, da trener dobro pozna svoje športnike. To pomeni, da ve, kakšne so športnikove posebnosti, katere so njegove fizične omejitve in pogosto tudi, kakšne so njegove razmere na delovnem mestu in doma. Vse to je pomembno za načrtovanje treningov. Treningi morajo biti pestri in zanimivi. Veliko pozornost namenjam dobremu vzdušju v ekipi. Trener se mora tudi zavedati, da bo za usvajanje spretnosti pri športnikih potreboval več potrpežljivosti in ponavljanja.

Kdaj ste najbolj zadovoljni s svojimi varovanci?

Osebnostno mi je vsako druženje, trening in športno tekmovanje v veselje. Sem preprosto rad v družbi svojih športnikov. Prvenstveno sicer zasledujem cilj dobrega vzdušja v ekipi. Seveda je posebno zadovoljstvo vsakega trenerja, ko vidi napredek, vendar me bolj kot sam napredek navdušujeta njihovo iskreno veselje in ponos ob uspehih.

Kolikokrat na teden imate treninge in kako dolgi so?

Naši športniki v naš zavod pravzaprav prihajajo na delo, zaradi česar smo precej omejeni s časom. Treninki so zato po njihovih delovnih obveznostih. Za posamezne športe imamo po en trening na teden, ki traja uro in pol (nekateri hodijo na več treningov), pred tekmovanji pa je treningov več. Športnike spodbujamo tudi, da trenirajo v okviru športnih društev. Vodimo in usmerjamo jih k zdravemu življenjskemu slogu z gibanjem in uravnoteženo prehrano tudi v popoldanskem času.

Si vaši varovanci sami izberejo športno disciplino ali jim jo svetujete?

Običajno se že ob vpisu v zavod pogovarjamo tudi o športu. Veliko jih že ima izbran želen šport. Kar nekaj uporabnikov se k nam vpiše prav zaradi nogometa, ki ga najbolj resno treniramo. Seveda jim tudi svetujemo glede izbire športa, predvsem ko so starejši, jih poskušamo usmeriti v športe, primerne njihovemu psihofizičnemu stanju.

1991 udeležujemo svetovnih iger, ki so največji športni dogodek za osebe z motnjami v duševnem razvoju na svetu. Tokratne državne igre so izborna tekmovanje za svetovne igre, ki bodo prihodnje leto v čilskem Santiagu. Za nastop na svetovni ravni so športniki točke na podlagi svojih rezultatov zbrali na kvalifikacijskih turnirjih v zadnjem letu dni.

Tine Kovačič je vodja fizioterapevtskega programa specialne olimpiade Funfitness, ki je potekal ob tekmovanju. Na testiranje se je prijavilo 169 udeležencev. V programu so sodelovali magistrski in dodiplomski študentje fizioterapevtskega programa Univerze Alma Mater EUROPAEA, dijakinja Srednje zdravstvene šole Ljubljana in šest kliničnih fizioterapevtov iz Centra za usposabljanje, delo in varstvo Dobrna. Športnike s posebnimi potrebami so testirali po posameznih komponentah telesne pripravljenosti: gibljivosti, mišični moči, ravnotežju in aerobni

zmogljivosti. Na podlagi testov so nato športnikom in njihovim trenerjem svetovali različne vaje za izboljšanje teh komponent.

15 let stara Sandra Račević, ki obiskuje Osnovno šolo Janeza Levca s prilagojenim programom, tek trenira že osem let. Pravi, da rada in hitro teče. Tekmuje v teku na 200 metrov. 47-letni Aleš Masten je tudi tekač na 200 metrov. Malo trenira s trenerjem, veliko tudi sam. Rad teče na Golovec. Denis Zrnko je star 39 let. Trenira skok

v daljino, njegov rekord je tri metre 54 centimetrov. Teče tudi v štafeti štirikrat 100 metrov in teku na 200 metrov. Rad igra nogomet. Živi v hiši na naslovu Pod hribom v Šiški, kjer je stanovanjska enota za osebe s posebnimi potrebami VDC Tončke Hočevnar. Šest jih živi v tej enoti, tri ženske in trije moški. Večinoma samostojno skrbijo zase, hodijo v trgovino, si pripravijo obroke, vsak dan pa se razveselijo tudi obiska Karmen Lužar, ki je zaposlena v VDC Tončke Hočevnar.

Vrnitev izginulega Sejalca

Če ste se zadnji mesec sprehodili po Štefanovi ulici, ste na pročelju stavbe številka 9 lahko opazili nov kip. V resnici ne gre za novost, temveč za vrnitev izgubljenega dela ljubljanske kulturne dediščine.

Skoraj štirimetrski kip Sejalca, delo kiparja Franceta Kralja, so na isto mesto postavili leta 1931, ko so v stavbi odprli palačo Hranilnega in posojilnega konzorcija. Simbolno je predstavljal pregovor kar seješ, to žanješ in posebljal idejo vlaganja za prihodnjo rast. A kip je po manj kot desetletju skrivnostno izginil. Čeprav so dolgo krožile govorice, da so ga med vojno pretopili okupatorji, je resnica precej bolj banalna. Narejen je bil namreč iz lesa in bakra, in ker eden od spojev ni bil ustrezno zatesnjen, je vanj pronicala voda. Les je strohnel in Sejalec je konec leta 1940 zgrmel na pločnik.

Pročelje je tako samevalo več desetletij, dokler se pred 13 leti ni pojavila pobuda za njegovo vrnitev. S skupnimi močmi stanovalcev, donatorjev in MOL so projekt letos končno uresničili. Po starih fotografijah sta kip v ateljejih ALUO mojstrsko poudarila magistrska študenta kiparstva Denis Dražetič in Denis Vučko pod mentorstvom prof. Matjaža Počivavška. Novi Sejalec, tokrat varno ulit iz trpežnega bronu, nas tako znova opominja, da naša prihodnost vedno zraste iz tistega, kar sejemo danes.

Tekme spremlja z igrišča

V Nemčiji rojeni nogometaš turških korenin Necat Aygün je pred kratkim postal novi športni direktor NK Olimpija. Igral je za več nemških klubov, izkušnje pa je nabiral tudi pri turškem velikanu Beşiktašu. Po igralski karieri je delal kot skavt, športni direktor in tehnični direktor v nemškem nogometu. Športno taktiko zeleno-belih bo krojil v obdobju pomembnih sprememb.

Ali je na letošnjem svetovnem prvenstvu politika zasenčila nogomet?

Da, tak občutek imam žal tudi jaz. Zame je pomembno, da nogomet vedno ostane nogomet. Da gledalec ne razmišlja o drugem kot le o igri, da je to dogodek, kjer smo veseli. To se mi zdi najpomembnejše, zato imamo radi ta šport. Kot otrok sem ga igral, ker sem imel rad igro in sem si želel biti nogometaš, ne zaradi politike!

Peter Lovšin, avtor Olimpijine himne, mi je rekel, da je vrhunski nogomet zaradi politike in posla postal nezanimiv. Da zdaj bolj uživa v tekmah druge lige. Kaj pravite na to?

Dobro razumem, kaj je želel povedati. V drugi ali tretji ligi ni ne politike ne kakšnih hudih pritiskov zaradi posla oziroma sponzorjev – tam je res samo nogomet. Ravno to je tisto, kar je pri nas dobro, in zato upam, da se bodo ljudje v Ljubljani še močneje poistovetili z našo ekipo. Resničnost pa je taka, da so sponzorji v današnjem nogometu izjemno pomembni, saj je s tem denarjem vse lažje.

Kako to, da ste prišli v Ljubljano?

Pred sedmimi, osmimi leti sem bil v Ljubljani z družino in že takrat sem opazil, kako lepo mesto je. Z ženo sva se strinjala,

da bi tukaj lahko živeli. Zdaj je prišel trenutek, ko lahko to uresničim.

Imate že kakšne priljubljene lokale ali druge prostore, ki jih radi obiskujete?

Moram kar iskreno priznati, da za zdaj hodim samo od stanovanja do stadiona, saj imam veliko dela. V centru sem bil v petih ali šestih restavracijah, vse so bile res dobre. Hrana je bila okusna, ampak nimam še lokala, za katerega bi vedel, da ga bom redno obiskoval. To še pride.

Ste pokusili kranjsko klobaso, prekmursko gibanico ali kakšne druge naše specialitete?

Pokusil sem idrijske žlikrofe, ki so se mi zdeli izvrstni.

Kako se razumete z Ljubljanci?

Ker sem živel v Nemčiji in jo poznam, bi rekel, da vaša mentaliteta ni tipično balkanska, ampak bližje Avstriji in Nemčiji, kar mi zelo ustreza. Imam pa še kar precej težav s slovenskim jezikom, čeprav govorim hrvaško, saj je moja žena od tam.

Vi torej balkansko mentaliteto res poznate, saj imate tudi turške korenine.

Tako je. Oče je iz Turčije, mama pa iz Novega Pazerja. Res sem internacionalen. *(smeje)*

»ČE BOMO IGRALI DOBRO, SE BODO VRNILI TUDI NAVIJAČI.«

Nekoč ste bili na igrišču, zdaj pa tekme verjetno gledate iz lože ...

To pa ne! Med tekmami vedno sedim zraven trenerja, da bolje spremljam dogajanje na igrišču. Pa s prisotnostjo morda še malo pritiskam na sodnika ... Je pa res, da mi ni bilo lahko, ko sem prekinil nogometno kariero in se kar nenadoma znašel na drugi, menedžerski strani. Potreboval sem več kot dve leti, da sem sprejel, da ne morem več sam reševati situacije na igrišču, ampak lahko le organiziram igro. To sem si sicer želel, zato sem tudi študiral športni menedžment.

Kakšni so vaši načrti z Olimpijo?

Imeli bomo veliko sprememb v ekipi. Zame največ štejejo rezultati, ampak imam res dober občutek, saj postavljamo strategijo za prihodnost, da bomo spet na vrhu lige.

Kakšen se vam zdi stadion Stožice, kjer igrate z Olimpijo?

Meni je stadion zelo všeč. Samo malo več navijačev ne bi škodilo. *(nasmeh)* Ampak to je zdaj itak v naših rokah – če bomo igrali dobro, se bodo tudi navijači vrnili k nam!

Po dunajsko in pariško

Art nouveau v Belgiji in Franciji, jugendstil v Nemčiji, modern style v Britaniji, sezession v Avstriji, liberty v Italiji, modernisme v Španiji. Pri nas umetnostnemu slogu mnogih poimenovanj, ki je v Evropi trajal od leta 1890 do leta 1910, najpogostejše rečemo secesija. To je bilo vseevropsko gibanje mladih arhitektov in oblikovalcev, ki so se uprli tradiciji in se namesto s klasiko navdihovali z naravo in njenimi kanoni.

Feliks Urbanc je bil podjeten in razsvetljen ljubljanski veletrgovec. Po velikem potresu je kupil tri parcele na enem najpomembnejših mestnih vogalov. Namesto mestne hranilnice, ki ji je bil vogal sprva namenjen, si je želel zgraditi prvo pravo veleblagovnico. Ljubljana je vstopila v leto 1903 s 30.000 prebivalci in marsikomu se je zdelo, da je takšna stavba za mesto prevelika.

Feliks pa je bil odprtega duha, veliko je potoval in budno spremljal nove trende v arhitekturi in oblikovanju. Še posebej mu je bila všeč neka budimpeštanska trgovina, po vzoru katere je na Trubarjevi cesti 1 dal zgraditi enega najlepših primerkov sloga art nouveau pri nas. Urbančeva hiša je ljubljanska različica optimizma pred prvo svetovno vojno, okamenela evropska samozavest tik pred katastrofo leta 1914. Je fina mešanica stilov, fasada je strožja po dunajsko, glavni vhod in notranje stopnišče pa sta razkošna po pariško – pravzaprav po budimpeštansko. V Budimpešti se niti slučajno niso hoteli zgedovati po Dunaju – avstro-ogrska tekmovalnost, pač. Zato se ji reče vzhodni Pariz in tako je Urbančeva hiša malo pariška. Pa tudi malo dunajska, sprojehtiral jo je avstrijski arhitekt Friedrich Sigmundt.

V tlorisu je stavba nepravilen peterokotnik, po nadstropjih pa sledi konceptu meščanskih palač s trgovskim pritličjem in galerijo ter stanovanji v nadstropjih. Glavna fasada proti Prešernovemu trgu meri v širino le pet metrov in pol, a skromnost v dimenzijah nadoknadi z elegantnim vhodnim nadstreškom. Pri vrhu nas čaka simbol – kip Merkurja, boga trgovine, ki bo zdaj zdaj poletel v nebo. Veličastno notranje stopnišče je glavna poteza interierja. Njegova prefinjena oblika nas vabi v sladkosti in pasti svojega nedrja že od leta 1903 – zapravljat, firbcat, se razkazovat. Res se mu je težko upreti. V Urbančevi hiši, Centromerkurju, Emporiumu. Kakor komu drago.

Na vrtu nekje v Ljubljani nekdo obrezuje grmovnice, nekaj ulic stran v delavnici spretno roke sestavljajo različne komponente in ustvarjajo unikatna darila. Na prvi pogled povsem običajen delovni dan. V resnici pa vsak izmed teh prizorov pripoveduje zgodbo o zaupanju, novih začetkih in človeku, ki je dobil priložnost pokazati, kaj zmore. Prav takšne zgodbe že od leta 2012 nastajajo v Zaposlitvenem centru Zarja 2. Njihovo poslanstvo je invalidom z odločbo o zaposljivosti na zaščitenem delovnem mestu omogočiti zaposlitev ter jim pomagati razvijati znanja, delovne navade in zaupanje vase.

strokovni sodelavci, ki jih usmerjajo, spodbujajo in jim pomagajo graditi samozavest. »Želimo si, da vsakdo dobi priložnost pokazati, kaj zna. Tako kot smo si različni vsi ljudje, so različni tudi naši zaposleni z invalidnostjo. Vsak ima svoje interese, sposobnosti in močne plati. Naša naloga je, da jih prepoznamo in jim pomagamo, da jih razvijejo,« razlaga direktor Zaposlitvenega centra Zarja 2 Jani Jernejšek.

Čeprav jih številni poznajo predvsem po urejanju vrtov in zelenih površin, je njihova dejavnost veliko širša. V delavnicah vsak dan izvajajo različna kooperantska opravila za podjetja – od etiketiranja in sestavljanja izdelkov do

se nanje lahko obrnejo za urejanje vrtov in zelenih površin, podjetja pa za različna kooperantska opravila. Sodelovanje ima tudi širši pomen, saj lahko podjetja tako izpolnjujejo zakonsko določeno kvoto zaposlovanja invalidov in hkrati prispevajo k večji socialni vključenosti oseb z invalidnostjo. »Podjetja velikokrat iščejo zanesljive partnerje za različne storitve. S sodelovanjem z našim zaposlitvenim centrom pridobijo kakovostnega izvajalca, hkrati pa osebam z invalidnostjo omogočijo vključevanje v običajno delovno okolje, kjer lahko vsak dan dokazujejo, da znajo in da so odgovorni,« pojasnjuje Jernejšek. Kot dodaja, so se skozi leta naučili

Ko lahko pokažeš, kaj zmoreš

Pot do zaposlitve se največkrat začne pri izvajalcih zaposlitvene rehabilitacije, s katerimi center tesno sodeluje. V okviru usposabljanja posamezniki postopoma spoznavajo procese in pridobivajo izkušnje, ki jim pomagajo pri vključevanju v novo okolje. To pa mnogim ne prinese le novih izkušenj, temveč tudi nekaj, kar ni samoumevno – vsakodnevno rutino, občutek odgovornosti in pripadnost kolektivu. Na tej poti niso sami. Ves čas jih spremljajo mentorji, delovni inštruktorji in

drugih ročnih nalog, ki zahtevajo veliko natančnosti in zbranosti. Nekateri delajo neposredno pri naročnikih v Ljubljani in okolici, svoje poslanstvo pa širijo tudi v Kočevju, kjer že vrsto let deluje njihova podružnica. Med zaposlenimi so tudi ustvarjalci, ki s svojim talentom bogatijo umetniški program centra. Nastajajo ilustracije, slike in unikatni izdelki, primerni tudi za poslovna ali protokolarna darila.

Njihove storitve so namenjene posameznikom in podjetjem. Ljubljanci

predvsem tega, da se lahko s prilagodljivostjo, predanostjo in pripravljenostjo na učenje uspešno lotijo tudi povsem novih izzivov.

Navsezadnje rezultat njihovega dela niso le lepo urejeni vrtovi, skrbno označeni izdelki ali unikatna darila. Za vsakim opravljenim delom stoji človek. In ta človek je dobil priložnost, da pokaže svoje sposobnosti, ker je okolje v njem prepoznalo potencial namesto omejitev. Prav v tem se skriva največja vrednost Zaposlitvenega centra Zarja 2.

Igor Županc je v Zaposlitvenem centru Zarja 2 zaposlen že osem let. Pot do redne zaposlitve ni bila lahka, danes pa z nasmehom pove, da je tu našel veliko več kot le delo. Dobil je priložnost, da znova zaupa vase ter postane bolj samozavesten, samostojen in neodvisen.

Kako se spominjate poti, ki vas je pripeljala v Zaposlitveni center Zarja 2?

Mojo življenjsko zgodbo je močno zaznamovalo obdobje, ko sta pri mojih dvajsetih letih za rakom umrla oba starša. Njuno bolezen sem spremljal od blizu, kar je močno vplivalo na mojo samopodobo in samozavest. Dolgo sem se za vse skupaj počutil krivega, čeprav danes vem, da na to nisem imel nobenega vpliva. V Zarjo 2 sem prišel prek izvajalca zaposlitvene rehabilitacije Želva, kjer sem najprej opravljal usposabljanje na delovnem mestu. Danes sem tukaj zaposlen že osem let.

Česa ste se ob začetku dela najbolj veselili in česa vas je bilo najbolj strah?

Najbolj sem se veselil, da bom spet med ljudmi. Največji strah pa je bil, da me sodelavci ne bodo sprejeli. Na srečo se je izkazalo ravno nasprotno.

Kako poteka vaš običajni delovni dan in katero delo najraje opravljate?

Delam od 6.30 do 14.30 in vključujem se v različne delovne procese. Najraje

opravljam delo, pri katerem vstavljam vijake v mreže, ki nato nadaljujejo pot v proizvodnem procesu. Takšno delo mi najbolj ustreza.

Kaj vam je zaposlitev v Zarji 2 prinesla na osebni ravni?

Predvsem sem postal bolj samozavesten, samostojen in finančno neodvisen. Delo mi pomeni veliko, saj imam občutek, da sem koristen in da pripadam nekemu kolektivu.

Na kaj ste pri svojem delu najbolj ponosni?

Najbolj sem ponosen na to, da imam službo, da svoje delo opravljam odgovorno ter da sem zgradil dobre odnose s sodelavci in nadrejenimi.

Kaj bi sporočili ljudem, ki invalidov še vedno ne vidijo kot enakovrednih sodelavcev?

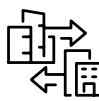
Da smo invalidi navadni ljudje. Želim si le, da bi nam ljudje dali priložnost. Šele potem lahko pokažemo, kaj zmoremo.

98 oseb je trenutno zaposlenih v Zaposlitvenem centru Zarja 2.

65 zaposlenih ima odločbo o zaposljivosti na zaščitenem delovnem mestu.

S približno **10 podjetji** imajo sklenjena sodelovanja za zagotavljanje zakonsko določene kvote zaposlovanja invalidov.

Sodelujejo **z več kot 20 naročniki**, za katere izvajajo storitve od urejanja zelenih površin do različnih kooperantskih del.

Samo na tržnico skočim

Tržnica Koseze je sicer manjša kot centralna mestna tržnica, a ima svojo edinstveno ponudbo, čisto svoj časovni pas, v katerem ure tečejo malce počasneje, in svoje zveste stranke, ki tu poleg vsega najboljšega za na mizo najdejo tudi izvrstno družbo.

Žeres, da je osrednja tržnica s Plečnikovimi arkadami, Pogačarjevim trgom in znamenitimi branjevkami ponos našega mesta, ki nam ga zavidajo obiskovalci od blizu in daleč, ampak tržnice imajo tudi druge mestne četrti in tudi tam so veliko več kot le prodajalne sestavin za tedenska kosila. Med živahnimi lokalnimi bazarji je prav

gotovo tržnica Koseze na Vodnikovi cesti 187, stisnjena ob rob soseske terasastih blokov na eni strani in nizke šišenske bloke na drugi. V hladnejšem delu leta je na njej vedno živžav, ki svoj vrhunec doseže ob sobotnih dopoldnevih, poleti pa življenje tudi tu prestavi na nižje obrate in se nikomur preveč ne mudi. Dežurne ekipe še vedno zasedajo svoja omizja v kavarnah in bifejih, nanizanih na strateških pozicijah, s katerih je dober pregled nad dogajanjem, večina stalnih strank pa je upravičeno odsotna zaradi dopustov ali izletov. Največja gneča je v Polotu, ki je po kvadraturi terase, merjeni z odokativno metodo (na oko), najmanjši, a slovi po najboljši kavi. Kar precej nezasedenih miz pa je bilo v sosednji kavarni in slaščičarni, ki nam je za eno ledeno kavo in eno limonado izstavila račun za celih 12 evrov.

Za vse, ki nismo ravno najbolj navdušeni nad nakupovanjem v trgovskih centrih, je koseška tržnica pravi mali raj. Na površini, ki je precej manjša od povprečnega ljubljanskega supermarketa, dobimo vse: sadje, zelenjavo, kruh, meso, ribe, časopise, oblačila, čevlje, čistila, novo frizuro, pedikuro, zobozdravnika in lonce. Storitvene dejavnosti imajo mir in tišino v zgornjem nadstropju osrednje stavbe. Tja zaide bolj malo radovednežev, če koga srečate na hodnikih pod streho, verjetno hiti na jogo ali pa ga boli zob. Niz ambulant z mlečnimi šipami tu in tam prekinajo frizerski saloni in dva ali trije butiki z oblačili, ki bolj kot na trende stavijo na udobje. Podobno je v kleti, kjer pri vhodu v podzemlje kraljuje prodajalna opreme za dom, po hodnikih pa so razstavljene pisane srajce in krila. Sem dol pot zanese veliko rednih strank trgovine Mok'ca, ki sta jo pred leti ustanovili Veronika Jug Adamovič in Petra Oražem. Ob stenah so nanizane posode z ekološkimi žiti in stročnicami, ki vam jih kar tam v manjšem mlinu zmeljejo v moko. »To je najbolj polnovredna moka, ki ima več hranil kot industrijske moke in je tudi neprimerljivo boljša,« mi prepričljivo zagotovi Oražem. »Zrna so praktično vsa slovenska, čičerko in riž pa uvažamo.

**NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!**

Moke po mletju ne presejemo, kot to delajo nekateri mlini, saj so naša žita čista, v njih ne boste našli plev.« Osebe s celia-kijo tu nimajo kaj iskati, pomislim. Bolj se ne bi mogla motiti. Mok'ca ima popolnoma ločen prostor s svojim mlinom in svojim priborom, v katerem pripravljajo izdelke za vse, ki ne morejo uživati glutena. Tudi zanje so pridobili certifikat, dobite pa jih samo po naročilu. V Mok'co lahko pridete s svojimi posodami, z veseljem vam jih bodo napolnili tudi s kosmiči, zdrobi, kašami in podobnimi živili.

V pritličju glavne stavbe grem najprej po domač kruh v Pekarno Čemažar oziroma njeno prodajalno Srček. En kmečki črni hlebec, dve presti za otroke, dve žemlji z olivami za po poti in eno škatlo piškotov rumenjačkov, prosim, potem pa odhitim naprej. Iz vinotoča Gajbica se sliši razigran smeh, zato pokukam v prostor, ki sredi marmornatega in medenastega interierja z začetka devetdesetih spominja na kakšno podeželsko brunarico. V njej štirje možakarji dobre volje že od jutra razpravljajo o politiki, nogometu, zakonskih peripetijah in preostalih

tekočih zadevah. Kot vsak dan. Vrečke z nakupi so obesili na kljukice pod šankom, kjer bodo počakale, da se vse zмениjo. »Vino je dobro, tudi družba je odlična,« pravijo. Gospa za šankom se potrpežljivo smeji z njimi. »Ko me vprašajo, kaj delam v službi, rečem, da napajam živino.« Vsi spet planejo v gromki smeh, da se je kar težko posloviti. Pa vendar se postavim v vrsto pred trafiko 3DVA in počakam, da vsi pred mano izpolnijo loterijske listke. V mislih jim zaželim veliko sreče, ko sem na vrsti, pa kupim sobotne časopise in tudi nekaj revij.

V Perutnino Ptuj skočim po piščančje meso za hranljive zelenjavno-mesne solate, ki jih lahko zmažemo v službenem odmoru za kosilo, nato pa k mesarju na vogalu po najpomembnejšo sestavino za govejo juho. Kaj bomo pa jedli za pozno sobotno kosilo? Odgovor najdem v Moji ribarnici, kjer se mi pridruži ta dve sveži oradi. Tam srečam gospo Barbaro Cer, ki je prav tako prišla po nakupih. »Velikokrat pridem, čeprav živim šest kilometrov stran. Tu kupim ribe, v Mok'co grem po naravne zadeve,

pa v Zaklade narave in v Oreh po suhe oreščke,« pravi. Pa sem šla še jaz. Že na vratih me je s širokim nasmehom prijazno pozdravila šefica Jerneja Škof. »Sumak imate!« si nisem mogla pomagati. Brez te rahlo kiselkaste začimbe si ne predstavljam jajc na oko ali hrustljavega krompirčka iz pečice. V navadnih trgovinah ga nimajo, ponj je treba v boljše založene specializirane prodajalne z začimbami. Zdaj vem, da imam eno bližje domu. »Ste pa prva ženska, ki ga je opazila, vedno ga kupijo moški.« Fantje, ali veste kaj, česar me ne vemo? Ekološke začimbe v Orehu so zelo kakovostne

in vedno sveže. Bureau Veritas kontrolira njihovo poreklo in preverja morebitno vsebnost pesticidov. Da je vse tako, kot mora biti, potrjuje njihov certifikat. Jerneji Škof kupci zaupajo. »Med mojimi rednimi strankami so tudi tri slepe gospe. Na tržnici Koseze se počutijo varno, poznajo prostor in vedo, kje se lahko gibajo. Všeč jim je, da ni večje gneče, samo pred prazniki je malo več ljudi. Zaupajo mi svoje plačilne kartice, jaz pa jim vse stvari lepo zložim v cekarje.« Tudi meni je prišlo na uho, da se v Orehu dobijo res dobri oreščki, suho sadje in moka iz kmečkega mlina. »Zelo dobra je za praznična peciva. Če za veliko noč in božič testo ne bi lepo vzhajalo, bi mi to takoj prišlo na ušesa. Mimogrede, ste že poskusili sveže domače bučno olje iz oljarne Šeruga?« No, zdaj veste, kako se človeku zgodi, da pride domov ves natovorjen in še pozno za povrhu. Kot pravi sogovornica: »Poleti je malce zatišja, pa gremo na kavico, ker se tako spodobi. Lepo vreme je. Srečaš sosedo, prijateljico iz osnovne šole, bivšega fanta s faksa in čilaš ob svoji skodelici. Mi zapiramo ob enih, pa imamo dve minuti do enih največjo gnečo. Vsi, ki so prej posedali na kavah, takrat dvignejo zadnjo plat in se spomnijo, da je treba opraviti še nakupe.«

To se že pri naslednjih vratih potrdi še v praksi. V trgovini Pustotnik srečam znanca, ki ga nisem videla že vsaj 20 let. Robert McKenzie je Šiškar newyorških korenin, redna stranka pri znamenitih sirarjih še iz časov, ko so imeli na tržnici

tudi kavarno. S hčerko sta prišla po skuto, sir, maslo in jogurte. Ti so kategorija zase, polni sočnega sadja, jaz pa imam najraje ovčjega z dvema žličicama domačega kostanjevega medu. »Kmetija Pustotnik je v Gorenji vasi v Poljanski dolini. Krav je približno 90, od tega 60 molznic. Ovčje in kozje mleko dobimo od partnerskih kmetij, vse mlečne izdelke pa naredimo na naši kmetiji,« je med klepetom povedala vodja trgovine Jerneja Podviz. »Kozje mleko odkupujemo od kmeta v Višnji Gori. Njegova kmetija je tako zrastle, da nam mleko lahko dobavlja vse leto. Zdaj ima veliko čredo in pol koz lahko pari poleti, pol pa pozimi, po

naravnih zakonitostih bi bili sicer pozimi brez.« To je torej dejanski učinek mestnih tržnic, pomislim. Ljubljanci imamo zaradi njih dostop do kakovostnih prehrabnih izdelkov, kmetje, obrtniki in mali trgovci pa priložnost za rast in razvoj.

Pri izhodu iz prodajalne je knjigo-bežnica – omarica za izmenjavo knjig. Vanjo lahko prinesete svoje prebrane knjige, odnesete pa kakšno zanimivo čtivo, ki ga je tam pustil kdo drug. Tam sem našla knjižico Hiljadu slika

NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!

LJUBLJANČANI IMAMO DOSTOP DO KAKOVOSTNIH PREHRABNIH IZDELKOV, KMETJE PA PRILOŽNOST ZA RAST IN RAZVOJ.

ZA VSE, KI NISMO NAVDUŠENI NAD NAKUPOVANJEM V TRGOVSKIH CENTRIH, JE KOSEŠKA TRŽNICA MALI RAJ.

iz istorije umjetnosti (Tisoč slik iz zgodovine umetnosti), ki jo bom prelistala kasneje na kavi.

Na nakupovalnem seznamu imam še nekaj reči. Najprej sadje in zelenjava. Nujno moram omeniti, da imajo vsi ponudniki na svojih stojnicah odlično sezonsko zelenjavo, kjerkoli se ustavite, boste dobili najboljše paradižnike, mladi krompir, redkvice, sočno solato, krasen stročji fižol in živo oranžne korenčke, ki kar pokajo od zdravja. Ker je navada železna srajca, ker raje kot z gotovino plačujem s kartico in ker so Dovči moji nekdanji sošolci iz osnovne šole, največkrat nakupujem pri njihovi

stojnici. Svoje razloge za to ima verjetno tudi Kosežan Magnifico, ki elegantno urejen prav tako stoji v vrsti pred mano. V moji pleteni košari ob različnih letnih časih ne smejo manjkati mešana otrebljena solata, kisle redkvice, rabarbara za spomladanske pite, okra za zapeljive čorbe, šparglji za rižote in domača jajca za omlete. Ta dan sta na stojnici dežurala Pika Golob in Emil Jenko, ki sta mi v polno vrečo zelenjave stisnila še podarjen šopek temno vijolične bazilike.

Za približek po nedeljskem kosilu bodo kanoli, sladki in puhasti sicilijanski zvitki s kandiranim sadjem in čokolado. Tako kot svoje znamenite raviole in žlikrofe jih v Toskani z Vrhniko delajo sami. Vso preostalo robo vključno s pršutom San Daniele, mortadelami, suhimi salamami, siri pekorino, mocarelamami, parmezani, takšnimi in drugačnimi olivami, artičokami, sušenimi paradižniki, vini, omakami, vložninami, piškoti, pogačami in originalno nutello pripeljejo iz Italije. Ni čudno,

da se vrsta kupcev ob sobotah vije iz prodajalne ven vse do stojnic s sadjem.

Na koncu pa vam za nagrado, ker ste z mano nakupovali vse do konca članka, izdam še svojo malo ljubljansko skrivnost. Včasih najlepše, največje in najbolj bogate reči niso najboljše. Tako kot mi je mala ljubka koseška tržnica od vseh najbolj pri srcu, je tudi moj najljubši sendvič v Ljubljani čisto preprost. Dve polovici sveže hrustljave male bagete iz pekarnice Art bread v Rožni dolini mojster Jakob Orlič najprej nakaplja z oljčnim oljem, mednju naloži nekaj rezin dimljenega drniškega pršuta in ju poveže z ličnim trakom papirja, na katerem piše Dalma, delikatesa Koseze. Hrana bogov. Če imajo bogovi čas, se usedejo za mizico pred njegovo prodajalno vsega, kar ima okus po dolgih dalmatinskih počitnicah, iztegnejo utrujene noge, nekajkrat zavzdihnejo in pozabijo na vse skrbi. To je to. Takšno bi moralo biti življenje vsak dan. Ampak tisti dve oradi v moji vrečki vseeno ne smeta biti predolgo na soncu.

DALMA

Naredite en krog okoli paviljona poleg glavne stavbe koseške tržnice, pa boste odkrili veleposlaništvo Dalmacije v Ljubljani. Vodi ga simpatičen in gostoljuben Jakob Orlič, ki v družinskem oljčniku nekje med Trogirjem in Splitom iz oliv sorte oblica prideluje odlično olje Dioklecijan. Pri njem dobite vse, kar človek potrebuje za fjako – staran sir z otoka Brač, dimljen pršut iz Drniša, tapenade iz zelenih in črnih oliv, domače slivove in figove marmelade, sušene paradižnike, vložene morske sadeže, vino, pelinkovec in sendvič, o katerem boste sanjali še nekaj poletij.

MOJA RIBARNICA

Poleg morskih in sladkovodnih rib, mehkužcev in školjk se pri Petru Grosmanu dobijo tudi olivno olje in vino. Bolj ali manj vse pride iz hrvaškega morja, bodisi divje bodisi gojeno, kadar imajo naši ribiči dober ulov, pa ponuja tudi slovenske orade in ciplje. Poleti je ponudba malce bolj asketska, saj so stranke na dopustu, konec avgusta pa bo ribarnica spet bogato založena.

MOK'CA

Prodajalna v kleti glavne stavbe koseške tržnice je pravzaprav mlin, saj vam bodo kar tam zmleli moko iz 22 različnih vrst ekoloških žit ali stročnic. Izbirate lahko med pšenico, koruzo, kvinojo, ajdo, ovsom, čičerko, kamutom, graham in drugimi dobrimi rečmi. Pri njih boste dobili še kosmiče, zdrobe, kaše, testenine, različne vrste riža, oreščke, napitke in olja. Na mokca.si pa lahko naročite tudi certificirane izdelke brez glutena, ki jih pripravijo posebej v povsem ločenih prostorih.

TRGOVINA OREH

Vsak pošten bazar mora imeti svojo prodajalno z začimbami, oreščki, medom, mokami in drugimi dobrotami z vsega sveta. Na koseški tržnici je to trgovina Oreh v pritličju nasproti trafike. Pri Jerneji Škof lahko kupite ekološke začimbe na tehtnico, posodice si napolnite še s slastnimi mandlji, lešniki in orehi. Iz Brinčevega kmečkega mлина dobivajo božanske maslene piškote in zelo dobre moke. Gospe, ki rade pečejo, pravijo, da zelo lepo vzhajajo.

PUSTOTNIK

Na kmetiji Pustotnik iz kravjega, kozjega in ovčjega mleka nastajajo mlečni izdelki, ki imajo med obiskovalci tržnice Koseze nekakšen kulturni status. Če ena od postaj na vaši nakupovalni poti ni njihova prodajalna čisto na koncu (ali pa na začetku) osrednje stavbe, sploh niste bili zares tam. Njihova paradna disciplina so siri – Kosec in Pustotnik iz kravjega mleka, Kozovč iz kozjega in ovčjega mleka, Kozobrin iz kozjega mleka ... pokusiti morate vse. Pa tudi skuto, čudovite jogurte, namaze in maslo. V prodajalni dobite še olja, mesnine, vina in druge izdelke slovenskih kmetij.

DELIKATESA TOSKANA

Ozka majhna prodajalna, kakršne so bile pred epidemijo supermarketov tradicija v krajih naše zahodne sosede, je srce koseške tržnice. Od vrha do tal je založena z najboljšimi italijanskimi delikatesami, kot so pršut San Daniele, toskanske salame s koromačem ali tartufi, mortadela, siri, vina, polente, marmelade, originalna nutella in pa kronski dragulji – njihove lastne testenine z različnimi slastnimi nadevi in sicilijanski kanoli s puhasto kremo, ki jih prav tako delajo sami.

Jutro v senci Večne poti

Ob 6. uri zjutraj, ko se poletna vročina še ne dotakne mesta, se odpravim na sprehod po Večni poti. Med drevesi in v tišini, ki jo prekineta le pozdrav redkih zgodnjih sprehajalcev in ptičje petje, se Ljubljana zdi kot drug svet.

Večna pot je ena tistih ljubljanskih ulic, po katerih mnogi tečejo ali kolesarijo, redkeje pa jo doživijo peš. Tokrat jo prehodim počasi, kot nosečnica v sedmem mesecu, ki si mora ugrabiti hlad jutra, preden visoke temperature razžarijo mestni asfalt.

Pot začnem že na Cesti 27. aprila, kjer se nizajo vile in rezidence veleposlanikov različnih držav. Ob tem me ujame radovednost: kako so videti te stare lepote od znotraj? Gre za strogo urejene rezidence ali prostore, kjer se odvija čisto vsakdanje življenje – družinski zajtrki, prvi otroški koraki, dolgi pogovori zakoncev na terasi? Med njimi mi posebno pozornost pritegne s temnim lesom obložena Vidmarjeva hiša, rojstni kraj upora proti okupatorjem v drugi svetovni vojni, danes, po ironičnem zgodovinskem obratu, last Zvezne republike Nemčije.

Cesta vodi tudi mimo študentskih domov. Pogled mi za hip uide proti bloku 12 in v spomin se vrnejo študentski časi – okno moje nekdanje sobe, študentske žurke, občutek brezskrbnosti, ko se je zdelo, da je pred menoj še nešteto poti. Na eni strani diplomatske rezidence, na drugi študentski vrvež – dva svetova le nekaj minut hoje narazen, katerih sobivanje se v Ljubljani zdi povsem naravno.

Sprehodim se mimo Gozdarskega inštituta Slovenije, lesene stavbe, ki se skoraj zlije z okoljem in poudari, kako tesno sta tu povezana arhitektura in narava. Njegova umirjena lesena podoba deluje kot tihi prehod iz mestnega v gozdni svet. Drevesa se zgostijo in sem že pri živalskem vrtu ZOO Ljubljana. Vidim ograje, obrise poti in tihe namige

življenja za njimi. Zjutraj je še vse mirno, kot da se tudi živali še niso povsem odločile, ali je dan že zares tukaj.

Ljubitelji rastlin verjetno vedo, da malo naprej, ob Biotehniški fakulteti, stoji rastlinjak sredozemskih rastlin, kjer v Ljubljani nenadoma začutiš sredozemski svet. Tam zavijem na daljšo gozdno kolesarsko pot, ki je speljana po nekdanji ozkotirni železnici. Nad stezo mogočna drevesa ustvarjajo zelen strop, le tu in tam se skozenj prebijejo žarki jutranjega sonca. Pot me pripelje do Koseškega bajerja. Ob tej zgodnji uri je jezero z okolico skoraj popolnoma prazno, brez običajnega vrveža sprehajalcev in tekačev. Pozdravi me labod, ki mirno drsi po gladini in še dodatno okrepi moj občutek, da sem za trenutek pobegnila iz mesta.

Nazaj se vračam po drugi strani poti, čez Mostec. Na trim stezi srečam le nekaj jutranjih entuziastov, a najbolj me pritegnejo smučarske skakalnice, ki se nenadoma pojavijo sredi gozda. V mehki jutranji svetlobi delujejo skoraj neresnično – ogromne konstrukcije med drevesi, kot kulisa filmskega prizora, skrita tam, kjer bi jo najmanj pričakoval.

Ko se vračam proti Večni poti, se zavem, da ta sprehod ni bil le jutranji krog po mestu. V dobrih dveh urah sem prehodila Ljubljano v malem: mimo zgodovine in diplomacije, skozi spomine na študentska leta, med znatnostjo in naravo, vse do športa, skritega sredi gozda. Morda je prav to ena najlepših lastnosti Ljubljane – različni svetovi se ne skrivajo na ločenih koncih mesta, ampak stojijo drug ob drugem in čakajo, da jih odkriješ v enem samem jutru.

BUNKER OB VILI

Ob Vili Zlatica na Cesti 27. aprila 47, ki jo danes upravljajo Muzej in galerije mesta Ljubljane, je pravi betonski bunker, zgrajen leta 1940 kot prizidek vile. Ob pričakovanju vojne ga je zgradil takratni lastnik in nekdanji župan Ljubljane Ivan Hribar, ki je po napadu na Jugoslavijo svoje življenje končal s skokom v Ljubljano. Ogled vile in bunkerja je možen ob predhodni najavi.

OTROŠKA ŽELEZNICA

Gozdna kolesarska pot, ki povezuje Rožno dolino in Koseze, je bila od 1948 do 1954 pionirska železnica. Ozkotirno progo so upravljali otroci, pionirji, ki so opravljali vlogi sprevodnikov in postajnih načelnikov. Delo na železnici je bilo del dejavnosti šolskega krožka, še prej pa so morali otroci opraviti tečaj Morsejeve abecede ter osvojiti osnovna železničarska pravila. V šestih letih je parna lokomotiva s petimi vagoni z 232 sedeži tretjega razreda in enim poštnim vagonom prepeljala 150.000 potnikov.

OD GLINOKOPA DO ZELENE OAZE

Le malokdo ve, da Koseški bajer ni naravno jezero – v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je nastalo na nekdanjem izkopu gline. Danes je dom redkim in ogroženim rastlinskim in živalskim vrstam. Na jezeru je možen ribolov na krape, some, rdečeperke, ostrize in smuče, dovolilnice pa prodajajo v bližnji gostilnici Pr' Cvetu.

Od risanega junaka do nezaželenega obiskovalca

Japonskega hrošča, ki je bil nekoč le zabaven lik iz risanke Modri dirkač, najdemo tudi na območju Ljubljane. Kako ga prepoznati in komu prijaviti morebitno najdbo?

Generacije, ki so odrasle ob risanki Modri dirkač, se spomnijo modre kače, ki je v vsaki epizodi neuspešno lovila majhnega, a iznajdljivega hroščka. Lik, zasnovan po resnični vrsti, japonskem hrošču, je tujerodna invazivna vrsta in je danes navzoča tudi pri nas. V Evropo ni prispel neposredno iz Japonske, temveč je potoval prek Severne Amerike; v Italiji so ga prvič potrdili leta 2014, od tam pa se je kot slepi potnik v vozilih razširil v Švico, Nemčijo in leta 2024 tudi v Slovenijo.

Pri nas so ga najprej našli v pasteh na avtocestnih počivališčih Lukovica in Barje, kasneje pa še na drugih prometnih točkah, vendar le posamične osebkke. Na Barju se je razširil na območje Golf centra Trnovo in vrtičkov ob Malem grabnu. Njegov prostor je še vedno omejen, pristojne službe pa izvajajo intenzivne ukrepe za njegovo izkoreninjenje.

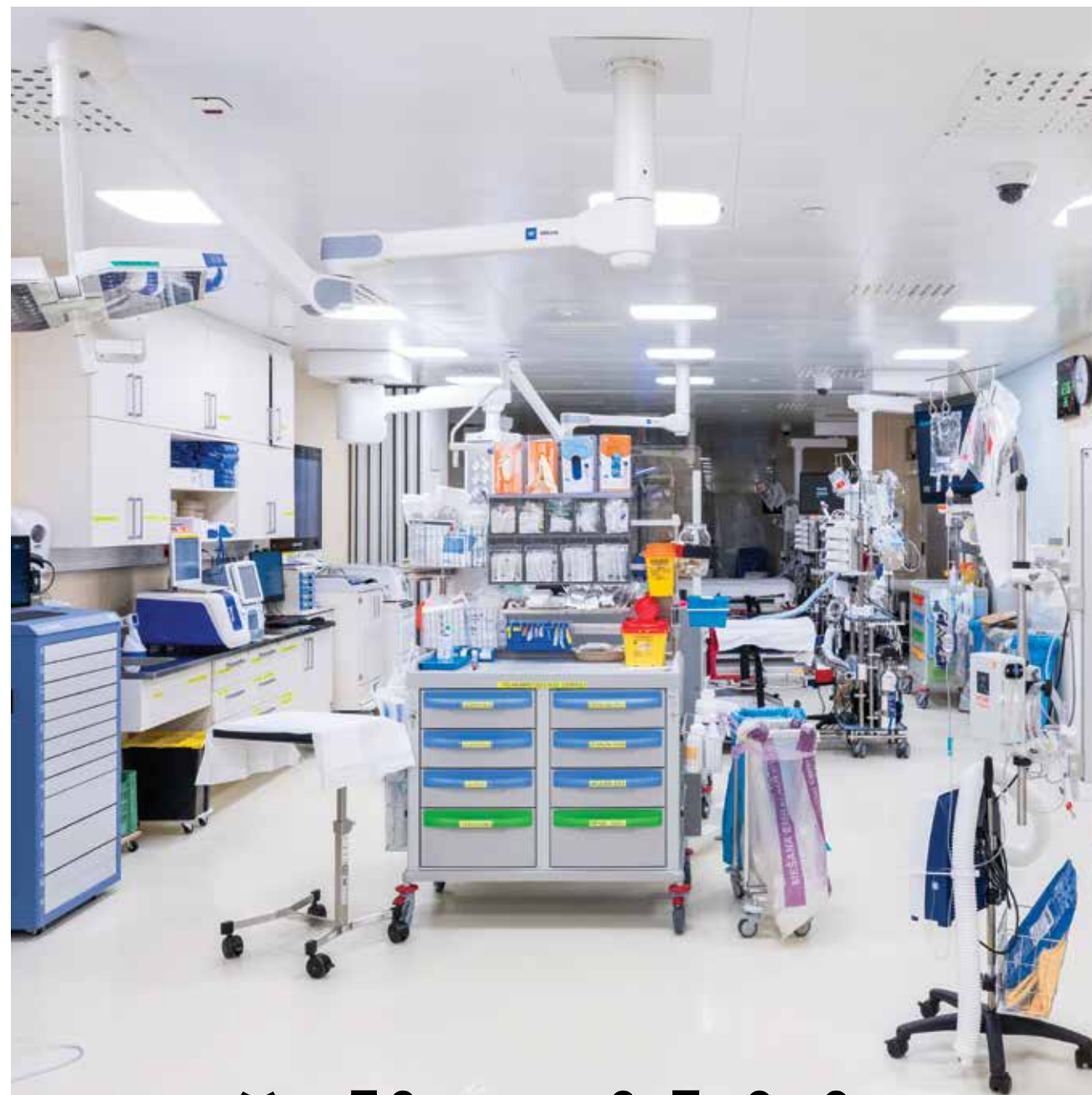
Japonski hrošč je izjemno požrešen škodljivec, ki napada več kot 400 rastlinskih vrst in lahko povzroči veliko gospodarsko škodo. Odrasli hrošči objedajo mehko tkivo med žilami, zato listi dobijo značilen čipkast videz. Med njegovimi najljubšimi gostitelji so vinska trta, koruza, jabolana, koščičarji, leska ter jagodičje. Pogosto se loti tudi okrasnih rastlin, zlasti vrtnic, pa mestnega drevja, kot so javor, lipa in brest. Ličinke živijo v tleh in se hranijo s koreninami travne ruše, kar lahko resno prizadene zelenice in vrtove.

Prepoznavanje vrste je ključno za pravočasno ukrepanje. Odrasel hrošč meri približno centimeter, je kovinsko zelen z bakreno rjavimi pokrovkami. Od domorodnih vrst ga najzanesljiveje ločijo izraziti beli šopi dlavic na zadku – majhne bele »pike«, ki so najbolj prepoznaven znak.

Na območju najdb na Barju in v Lukovici se izvajajo obsežne preiskave in ukrepi. Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) je v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije (KIS) letos skupaj namestila 130 feromonskih pasti za množični ulov. Te sproščajo privabilne snovi za japonskega hrošča, ki niso nevarne za ljudi ali hišne živali. UVHVVR in KIS občane prosita, naj se pasti ne dotikajo, jih ne odpirajo in ne premikajo, saj lahko vsak poseg moti rezultate spremljanja in oteži pravočasno zaznavanje ter izkoreninjanje. Za zatiranje ličink se uporabljajo biotični pripravki, parazitske ogorčice, ki so njihovi naravni sovražniki.

Izkušnje iz držav, kjer je škodljivec že razširjen, kažejo, da se lahko ob prepoznavnem odkritju populacija hitro poveča. Zato je pozornost prebivalcev izjemno pomembna. Vsaka prijava pomaga strokovnim službam, da ukrepajo hitro in preprečijo širjenje na večje območje. Prijavo o najdbi lahko oddate na gp.uvhvvr@gov.si. Priložite fotografijo ter navedite datum najdbe in kontaktne podatke. Za več informacij skenirajte QR-kodo na desni.

Ne želite si biti prvi na vrsti

Urgenca ni nikdar zaprta. Tam 24 ur na dan vse dni v letu rešujejo življenja in zagotavljajo medicinsko pomoč. Tu pa tam se zgodi, da je kakšna ura malce bolj mirna, sicer pa je marsikdaj na obravnavo treba kar čakati. Preverili smo, zakaj je tako.

Sspecialistoma urgentne medicine Zalo Vrhunc Milanović, dr. med., spec. urg. med., in Davidom Jelenkom dr. med., spec. urg. med., sem se v petek dopoldan dobila v veliki avli, ki je tudi čakalnica. Njeni številni rdeči stoli so bili precej prazni. Ozračje je bilo mirno, sirene reševalnih vozil tiho, nihče v beli ali modri halji ni bil v visoki pripravljenosti. »Zdajle ni gneče,« je rekla dr. Vrhunc Milanović, kot mi bi brala misli. »Trenutno na zdravnika čaka okoli 20 ljudi, približno 50 pa jih je že v obravnavi,« je dodala pri informacijskem pultu, kjer postopek sprejema začnejo tudi pacienti. »Tukaj najprej poveste, ali imate napotnico ali ne. Če je nimate, opišete svoje težave in poveste, ali ste poškodovani, saj vas na podlagi teh informacij usmerijo v primerno triažno ambulanto.«

Izvedela sem, da na urgenci obstaja več triažnih ambulant. V ambulanto splošne nujne medicinske pomoči, ki deluje pod okriljem Zdravstvenega doma Ljubljana, boste razvrščeni, če na urgenco pridete brez napotnice in niste poškodovani. Če ste poškodovani, vas bodo poslali na triažo kirurške urgence, ki sodi pod Univerzitetni klinični center Ljubljana, tako kot tudi triaži internistične prve pomoči in abdominalne kirurgije.

»Kaj pa sploh je triaža?« me je zanimalo, ko smo vstopili v eno od ambulant. Dr. Jelenko mi je pojasnil, da v triažni ambulanti posebej za to usposobljene medicinske sestre ocenijo, kako ogrožen je pacient in kako hitro potrebuje pregled. Na podlagi ocene ga razvrstijo v eno od petih triažnih kategorij. Prva kategorija je rdeča. Sem sodijo življenjsko ogroženi pacienti, ki na urgenco skoraj brez izjeme pridejo z reševalnim vozilom, ker so brez zavesti, ne dihaajo, nimajo srčnega utripa in so že v postopku reanimacije. Sledi oranžna kategorija, kamor uvrščajo paciente, ki bi se jim zdravstveno stanje lahko zelo hitro poslabšalo in tudi povzročilo smrt. Ti so načeloma pregledani v desetih minutah. V rumeno kategorijo so razvrščeni bolniki, ki potrebujejo urgentni pregled, niso pa neposredno življenjsko

V TRIAŽNI AMBULANTI MEDICINSKE SESTRE OCENIJO, KAKO OGROŽEN JE PACIENT IN KAKO HITRO POTREBUJE PREGLED.

ogroženi in na zdravnika lahko počakajo do ene ure.

Sledita še dve kategoriji stanj, ki praviloma ne zahtevajo obravnave na urgenci, ker bolezen ali poškodba ne ogroža akutno njihovega zdravljenja. To sta zelena in modra kategorija. Zelena kategorija označuje akutno stanje, ki ni nevarno, to so na primer bolečine v grlu, vnetje mehurja, lažji udarci, pri katerih lahko premikamo okončine in bolečina ni prehuda. Takšni pacienti lahko na zdravnika čakajo do dve uri. V modri kategoriji pa so tisti, ki sploh ne sodijo na urgenco, na primer ljudje, ki želijo le recept za zdravila ali rutinsko preverzo rane, za kar lahko čakajo tudi štiri ure.

»Pri obravnavi imajo vselej prednost ljudje iz bolj ogrožene kategorije. Zato lahko tisti, ki niso v neposredni nevarnosti, čakajo tudi dlje, kot je zapisano na našem barvnem semaforju. V praksi to pomeni, da bodo nekoga v zeleni kategoriji vedno prehiteli vsi iz rdeče, oranžne in rumene, tudi če pridejo pozneje. Zato je res smiselno na urgenco priti samo takrat, ko je to nujno, sicer pa je pomoč bolje poiskati v zdravstvenem

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

NA URGENCO JE SMISELNO PRITI SAMO, KO JE TO NUJNO, SICER PA POMOČ POIŠČITE V ZDRAVSTVENEM DOMU.

domu,« je dodala dr. Vrhunc Milano-vič. Se pa urgentni zdravniki zavedajo, da ljudje pogosto težko sami ocenijo resnost zdravstvenih težav, zato je ob nenadnem poslabšanju stanja ali sumu na resnejšo bolezen bolje poiskati pomoč pri njih kot ostati doma.

Kaj pa pacienta čaka po odpustu iz triaže? »Pacient, ki na urgenco pride z napotnico ali s poškodbo, je iz triaže poslan na ustrezen oddelek, kjer ga pregledamo zdravniki urgentne medicine. Tisti brez napotnice pa morajo najprej v ambulanto splošne nujne medicinske pomoči. Tam zdravniki nekatere paciente oskrbijo sami, tistim, ki potrebujejo dodatne preiskave, pa napišejo napotnico za specialistično urgenco. V tej stavbi imamo poleg kirurške še internistično in abdominalno urgenco, druge specialistične urgence, na primer nevrološka in infekcijska, pa so zunaj naše stavbe,« je pojasnil dr. Jelenko, medtem ko smo se premikali proti oddelku, kjer sprejemajo paciente s srčnim infarktom, trombozami, pljučnimi strdki, ledvičnimi odpovedmi in podobno.

Tam sem spoznala Tea Vajdla, dr. med., spec. urg. med., ki mi je poleg internistične ambulate razkazal še opazovalnico in hospitalni del urgence, namenjen pacientom, ki morajo nekaj časa ostati na opazovanju. Vse bolniške postelje v obeh prostorih so bile polne, ljudje so ležali tudi na hodniku. Dr. Vajdl je povedal, da so to že pregledani pacienti, ki potrebujejo nadaljnjo bolnišnično oskrbo, a na ustreznih oddelkih zanje trenutno ni prostora. Tudi to je vsakodnevna slika urgence.

Ob ogledu kirurškega urgentnega bloka, kjer oskrbujejo različne poškodbe, in prostorov abdominalne kirurgije me je zanimalo, koliko čakanje podaljšajo diagnostične preiskave. »Veliko je odvisno od gneče. Dlje se čaka, če pridete popoldne ali zvečer, ko je pacientov občutno več kot dopoldne. Hkrati imamo takrat na voljo manj radiologov in omejeno število ljudi v laboratoriju. Na preiskavo in izvide tako lahko čakate dve, tri ali celo štiri ure, če na isto preiskavo čaka veliko ljudi,« je realno povedala dr. Vrhunc Milanovič.

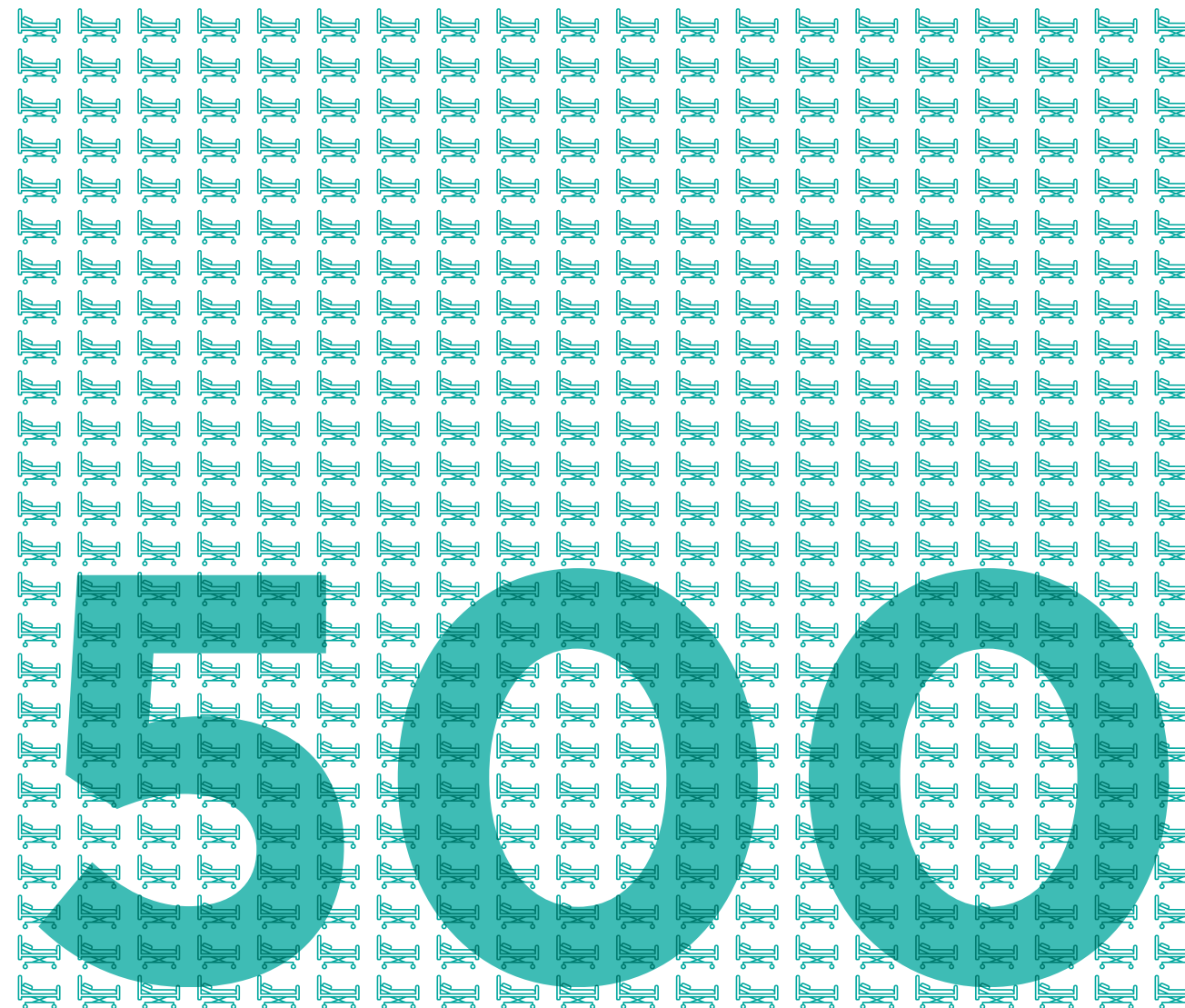
Postopek preiskave krvi je sicer dobro organiziran. Vsak vzorec po

avtomatiziranem sistemu cevne pošte potuje direktno v centralni 24-urni laboratorij, kamor prispe v nekaj minutah. Vzorce z urgence v laboratoriju analizirajo prednostno, da je v večini primerov izvid na voljo v 40 do največ 60 minutah. Nekoliko več časa je lahko potrebnega za bolj specialne preiskave. Rezultate analize urgentni zdravnik vidi neposredno v informacijskem sistemu.

Za konec so me povabili še v čisto nov prostor za reanimacijo, v katerem so nekaj minut pred našim prihodom oživljali pacienta. Dr. Jelenko je ob tem zadovoljno pripomnil: »Nov prostor je veliko večji in sodobnejše opremljen, povsem nova pridobitev pa je tudi soba, kjer lahko v miru počakajo svojci kritičnih pacientov, ki jih oživljamo.«

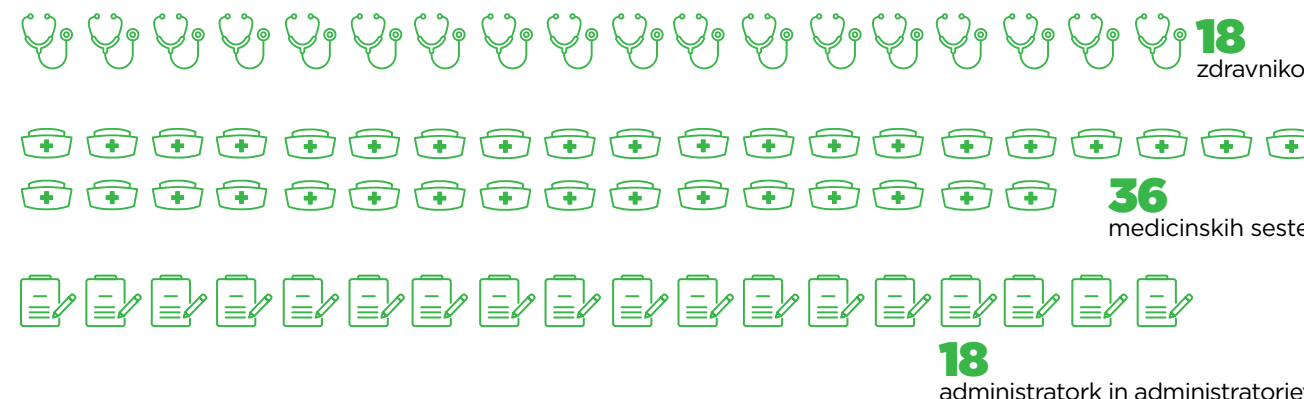
Po obisku urgence še bolj občudujem zdravstveno osebje, ki v najbolj obleganem delu kliničnega centra opravlja izjemno stresno in odgovorno delo. Hkrati pa tudi bolje razumem, zakaj vrstnega reda obravnave res ne sme določati ura prihoda, ampak resnost zdravstvenega stanja.

DAN V URGENTNEM BLOKU UKC LJUBLJANA

ljudi v povprečju poišče pomoč

Zanje pa poskrbi:

Zdravstvena obravnava je timsko delo

Ko združimo moči, smo sposobni več, kot če vsak vleče na svojo stran. V Zdravstvenem domu Ljubljana delujejo timi, ki jih sestavljajo zdravnik ter srednja in diplomirana medicinska sestra.

Z

dravnica Maja Dukadinosa, dr. med., spec., ki v svoji ordinaciji na Metelkovi sodeluje z diplomirano medicinsko sestro Petro Emilijo Kompan in medicinsko sestro Špelo Sopotnik, razloži: »V vsakodnevnem navalu akutnih bolnikov pri tistih, ki pridejo le po zdravila, pogosto ni časa za pogovor o tem, kako živijo in kako se spopadajo s težavami. Diplomirana medicinska sestra si ta čas lahko vzame. Pacienti ji včasih zaupajo celo več kot zdravniku, saj v stiku nami morda začutijo stisko. Sestri lažje povejo o težavah, ona pa meni predstavi njihove glavne

stiske.« Takšna ekipa torej ne prihrani samo časa, ampak omogoča tudi boljši pretok informacij.

Kot običajno bolnika tudi tukaj najprej sprejme srednja medicinska sestra, ki poskrbi za administrativni del. Potem bolnik ali počaka na zdravnico ali pa ga obravnava diplomirana medicinska sestra, ki vodi redne preglede kroničnih bolnikov. To so bolniki z arterijsko hipertenzijo, sladkorno boleznijo, benigno hiperplazijo prostate, osteoporozo, kronično obstruktivno pljučno boleznijo in astmo. Diplomirana sestra poskrbi tudi

DIPLOMIRANA MEDICINSKA SESTRA POSKRBI TUDI ZA PREVENTIVNE PROGRAME.

za preventivne programe. Vsak pacient, starejši od 40 let, ima namreč na vsakih pet let pravico do pregleda pri diplomirani medicinski sestri. Tudi te preglede so včasih opravljali izključno zdravniki, kar jim je vzelo veliko časa; zdaj ga lahko namenijo za zahtevnejše primere, ki potrebujejo poglobljeno diagnostiko.

»Bolnik s kronično boleznijo pride enkrat na leto na pregled k diplomirani medicinski sestri. Skupaj izpolnita ustrezne vprašalnike, diplomirana medicinska sestra pregleda in pripravi laboratorijske izvide ter po potrebi opravi EKG. Glede na bolnikove kronične bolezni izvede tudi druge potrebne diagnostične meritve, na primer spirometrijo pri astmi, EKG pri arterijski hipertenziji ali meritev gleženjskega indeksa pri aterosklerotični bolezni žil. Če je pacient urejen – to v zdravniškem žargonu pomeni, da je njegovo stanje stabilno in se ne slabša –, je obravnava pri

njej hitra. Nato pacient dobi svojo letno kronično terapijo, ob tem pa prejme tudi navodila, na koga se obrniti v primeru poslabšanja. Če pa sestra ugotovi, da se je stanje že poslabšalo, bolnika napoti na pregled k meni,« pojasnjuje Dukadinosa.

Sestra Kompan pravi, da imajo vse diplomirane medicinske sestre specialna znanja in delajo po natančno določenih protokolih, pri pripravi katerih so sodelovali tudi zdravniki družinske medicine. »Nisem ravno kot zdravnica, saj je moje delo drugačno. Mi je pa všeč, da je razgibano, da pokrivamo več področij in da ne opravljam le strokovnega dela, ampak moram razmišljati širše. S pacienti se veliko pogovarjamo o odnosih doma, življenjskih razmerah in o tem, ali živijo sami. Osamljenost je v zadnjem času res velik problem, zlasti pri starejših. Zdravnica se na podlagi mojih opažanj lažje odloči, ali kdo potrebuje, na primer, pomoč na domu ali patronažno službo. Ker imamo več časa, se pacientu bolj posvetimo.«

Seveda pa ni kar takoj vsem všeč, da jih obravnava diplomirana medicinska sestra in ne zdravnica. »Pacienti včasih sprva ne razumejo, da smo ekipa. Ko jih pokličem, rečejo, da so že naročeni pri

zdravnici. Zato razložim, da gre za isto ambulanto in skupno obravnavo. Ko pridejo in vidijo, kako stvar poteka, se navedejo in so zadovoljni.«

Zdravnica opozarja, da je tudi srednja medicinska sestra izjemno pomemben člen ekipe: »Je prva oseba, s katero pacient stopi v stik v ambulanti. Ker pacienti dobro poznajo, lahko že po telefonu ali ob sprejemu zazna stisko in oceni nujnost stanja ter pacienta ustrezno naroči ali takoj sprejme.«

Sicer pa pravi, da je poleg splošnega pomanjkanja zdravstvenih delavcev – ravno zato je tako pomembno, da so diplomirane medicinske sestre zdravnike nekoliko razbremenile – največja zdravstvena težava staranje prebivalstva, ki prinaša več zdravstvenih težav. »Kroničnih bolnikov je čedalje več. V veliko pomoč nam je Center za krepitev zdravja, kjer dobijo znanje o obvladovanju bolezni in zdravem življenjskem slogu. Starejši imajo pogosto težave tudi pri jemanju zdravil, zato jih po potrebi napotimo h kliničnemu farmacevtu, ki deluje v našem zavodu. S takšno obravnavo pacientu zagotovimo celostno in kakovostno oskrbo,« dodaja Dukadinosa.

SMIEH IN VEČGLASJE

Ubrani glasovi pevskega zbora Crystal Queer Choir prepevajo o zgodbah ljudi, ki so v glasbi našli samozavest, zavetje pred predsodki in občutek pripadnosti. V manj kot štirih letih je zrasel v pomemben kulturni in družbeni odmev skupnosti LGBTQ+.

Mavrični pevski zbor je nastal novembra 2022 iz preproste, a močne želje, da bi ustvarili okolje, v katerem se nikomur ne bi bilo treba skrivati. V AKC Metelkova mesto se na vajah srečujejo ljudje različnih življenjskih poti, poklicev in izkušenj. Nekateri imajo za sabo dolgo pevsko kilometrino, drugi so notni zapis v roke vzeli prvič. Toda razlike se hitro razblinijo. Nadomestita jih smeh in večglasje, ko se skupina posameznikov postopoma preoblikuje v skupnost. Prav to je največja posebnost te pisane družine – da se ne zatekajo k popolnosti, temveč k iskrenosti.

Njihov repertoar ni naključen. Vsaka skladba nosi simbolno pomen in odseva del

zgodovine kvirovske kulture. Na koncertih zazvenijo uspešnice skupin in izvajalcev, kot so Sestre, Queen, ABBA, Gloria Gaynor, George Michael, Elton John in Lady Gaga. Pesmi, ki v zborovski izvedbi dobijo novo razsežnost. Občinstvo pogosto ne ostane le poslušalec. Prepeva, zapleše in od navdušenja zavzdihne, ko prepozna melodije, ki že desetletja simbolizirajo pogum, svobodo in iskanje lastne identitete.

Pravo bogastvo zbora Crystal Queer Choir pa je pravzaprav v njihovih skupnih izletih, karaokah, druženjih ob Kolpi ali dolgih pogovorih po nastopih. Tam nastajajo prijateljstva, ki presegajo glasbo. Člani pogosto poudarjajo, da so prav v zboru našli ljudi, ki jih sicer verjetno nikoli ne bi srečali. »Tu lahko spoznamo sorodne duše, vse te izjemne, prijetne in zabavne posameznice in posameznike. Zborovsko petje je samo po sebi povezuje ljudi, ko pa to počneš na temeljih sprejemanja edinstvenosti posameznika, postane petje naravnost magično. Lahko si brezskrben in sproščen, saj te nihče ne bo obsojal,« nam je zaupala ena od zavzetih članic Eva Jakupaj.

Pomemben pečat zboru daje umetniška vodja in zborovodkinja Anja Maraž, ki je skupaj s Klemnom Dovjakom dala pobudo, da bi večglasno prepevanje obarvali v pisane odtenke. Iz prijateljeve dnevice sobe so se preselili v Klub Tiffany, od tam pa na različna prizorišča po državi. Pod vodstvom te vrhunske vokalistke je zasedba v kratkem času svoje udejstvovanje izpilila v prepoznaven zvok, razširila repertoar in samozavestno stopila na številne odre.

Njeno glasbeno znanje spremlja prefinjen občutek za ljudi, saj zna iz skupine posameznikov ustvariti povezan kolektiv. Ni naključje, da se zbor razvija umetniško in osebnostno. Leto 2025 je bilo zanje prelomno – 12 nastopov, med njimi dva koncerta v ljubljanski Mestni hiši, letni koncert v Hostlu Celica in Baru Zorica, sodelovanje na festivalu Mesto žensk in druge odmevne priložnosti, so potrditev, da zbor postaja vse bolj prepoznaven. Poseben mejnik je bil nastop na reviji Ljubljanski zbori, kjer niso navdušili le občinstva, tudi strokovna javnost je pohvalila kakovost zvoka in zavirljiv napredek tako mlade zasedbe.

Njihovo poslanstvo pa se ne konča, ko ugasnejo odrske luči. Posebno mesto imajo nastopi na kvirovskih porokah, rojstnih dnevih in obletnicah, kjer glasbo prepletejo z iskrenimi čestitkami, blésčicami in praznovanjem ljubezni v vseh oblikah. Ti drobni trenutki pogosto ostanejo v spominu veliko dlje kot najglasnejši aplavzi. Crystal Queer Choir ni le pevski zbor, ampak prostor, kjer glas postane pogum, prijateljstvo postane harmonija, raznolikost pa največja moč. Skupaj verjamejo, da glasba lahko spremeni človeka, s tem pa se začne spreminjati tudi svet okoli njega. V času, ki pogosto poudarja družbene razlike, nam zagotavljajo, da je prav iz njih mogoče ustvariti najlepše sozvočje.

Zbor Chrystal Queer Choir je vedno vesel novih članov. Če bi se jim radi pridružili, pišite na chrystal.queer@gmail.com.

Kako nam bo še lepše

Razstavní prostori v Mestni hiši so polni nosilcev za gradbene odre, odetih v nežne roza odtenke Supermesta, kot so na MOL poimenovali vizijo razvoja Ljubljane do leta 2045. Na njih so predstavljeni večji projekti in ukrepi, ki bodo v prihodnjih dveh desetletjih temelji razvoja našega mesta.

Razstava Supermesto – Vizija Ljubljane 2045 na inovativen način prikazuje vizijo nadaljnjega razvoja Ljubljane, ki jo je široka skupina strokovnjakov z različnih področij pod vodstvom podžupana doc. Roka Žnidaršiča pripravljala zadnja tri

leta. V pripravo razstave so vključili tudi študente Fakultete za arhitekturo, ki so na seminarjih pod vodstvom mentorjev oblikovali idejno rešitev zanjo. Izhajali so iz zamisli, da novi infrastrukturni projekti nastajajo na gradbiščih, zato so za osnovo predvideli nosilce gradbenih

odrov, s katerimi so sestavili horizontalne in vertikalne konstrukcije različnih oblik ter jih obarvali v rožnato barvo vizije. Na njih so nameščeni plakati, ki obiskovalce vodijo skozi sedem vsebinskih sklopov vizije vse do zaključne točke – makete Ljubljane, na katero so projicirani načrtovani projekti.

Posamezni vsebinski sklopi so jasno označeni z barvami iz vizije. Pozornost obiskovalcev najprej pritegnejo projekti zeleno obarvanega sklopa Narava do praga, kjer je v ospredju eden največjih projektov, ki je pred nami: selitev remize v Stanežiče in ureditev parka na njenem zdajšnjem območju. Vizualni prikaz nam omogoči skok v prihodnost, v kateri lahko na tem prostoru namesito avtobusov vidimo zeleno, sproščeno in družabno podobo tega dela Šiške. Mestni avtobusi se bodo torej v bližnji

prihodnosti iz Šiške preselili v Stanežiče, kjer bo poleg remize in vozlišča javnega prometa nastala čisto prava mestna četrt. Na razstavi si lahko že danes ogledate stanovanjsko sosesko prihodnosti, v kateri bodo tudi šola, vrtec, športna in kulturna infrastruktura, javne storitve, prostrane zelene površine, za povrh pa še odličen dostop do javnega prometa. Lahko bi rekli, da bo tu nastalo mesto v malem, ki bo zagotovo postavilo nov standard kakovosti bivanja.

Tako v viziji kot tudi na razstavi je velik poudarek namenjen projektom s področja mobilnosti in učinkovitega javnega prometa. Medtem ko lahko sredi mesta že nekaj časa v živo opazujemo, kako raste nov Potniški center Ljubljana, si lahko na razstavi ogledate, kakšno podobo bo kmalu dobila Masarykova cesta. Na tem mestu večina obiskovalcev kar malo zastane in zadrži dih. Glavno prometnico ob osrednji prestopni točki javnega prometa v Ljubljani bodo namreč krasila drevesa in drugo zelenje, po njej pa bodo hitela vozila po sistemu BRT, s katerimi bo javni potniški promet v Ljubljani vstopil v povsem novo dimenzijo mobilnosti.

Vizija obravnava tudi druga področja, pomembna za razvoj mesta. Med drugim pomen samozadostne in odporne infrastrukture, spodbujanje lokalne pridelave hrane in samooskrbe ter skrb za kulturo in znanje.

To so le nekateri poudarki razstave v Mestni hiši na Mestnem trgu 1, ki je še šele začetek popotovanja Supermesta po Ljubljani. Vizija bo septembra predstavljena tudi v galeriji na prostem na ploščadi Figovec, nato pa jo na MOL želijo pripeljati v središča dogajanja v četrtih skupnostih. Med drugim pripravljajo potujočo razstavo, ki bo v vsaki četrti skupnosti v ospredje postavila projekte, ki so tam najbolj aktualni. Študenti, ki so zasnovali postavitev, so imeli v mislih tudi to, da bo razstava na ogled na različnih lokacijah. Zato so si zamislili sistem, ki lahko na enakovreden in likovno poenoten način deluje tako v zgodovinsko pomembni stavbi, kot je Mestna hiša, kot tudi na raznolikih javnih prostorih v četrtih skupnostih.

① Dodana vrednost razstave so lično oblikovane karte Ljubljane, na katere so po posameznih vsebinskih področjih umeščeni projekti, načrtovani v Viziji 2045. Zraven so še kratki opisi najpomembnejših med njimi.

② Razstava je razdeljena na sedem vsebinskih sklopov, ki sledijo področjem iz vizije. Pri vsakem so vizualno prikazani glavni projekti. Vsi projekti so po teh področjih zelo pregledno prikazani tudi na karti Ljubljane.

③ Sprehod po razstavi se konča v Desnem atriju, kjer si pod velikimi plakati, ki se razprostirajo nad glavami obiskovalcev, lahko ogledate še projekcijo načrtovanih projektov na maketo območja MOL. Na tej točki se lepo pokaže, da so ti razporejeni po celotnem območju Ljubljane, torej po vseh 17 četrtih skupnostih.

④ V Mestni hiši bo razstava na ogled do junija prihodnje leto, septembra si jo boste lahko ogledali tudi na ploščadi Figovec, v nadaljevanju pa na MOL načrtujejo še potujočo razstavo po četrtih skupnostih in druge dogodke. S tem želijo vizijo prihodnosti Ljubljane približati čim širšemu krogu meščank in meščanov.

⑤ Razstave ne morete zgrešiti, saj nanjo vabi velik plakat pred Mestno hišo. Brezplačno si jo lahko ogledate vsak dan med 8. in 22. uro.

Celotno vizijo razvoja Ljubljane do leta 2045 si lahko ogledate na **ljubljanasi.si**, v zavihku Vizija Supermesto. Dokument temelji na treh razvojnih smernicah in sedmih interdisciplinarnih področjih, ki skupaj določajo smer delovanja in razvoja našega mesta, v središču pa je zagotavljanje kakovosti življenja meščank in meščanov. Pot nadaljnega razvoja mesta je torej začrtana in cilj je znan: poskrbeti, da bo Ljubljana najboljše mesto za življenje.

MOL vas vabi, da jim sporočite, kaj menite o viziji razvoja našega mesta. Svoja mnenja, predloge in vprašanja lahko pošljete na **supermesto@ljubljanasi.si**.

MLADI LEVI IZ BUNKERJA

Mednarodni festival Mladi levi je po vsej Evropi in še dlje prepoznaven po zahtevnem umetniškem profilu sodobnega progresivnega gledališča, odkrivanju novih talentov, radovedni publiki in druženjih, ki se ljudem za vedno vtisnejo v spomin. V svoji 29. izvedbi bo letos potekal od 22. do 29. avgusta na različnih lokacijah v mestu, rdeče niti festivala pa bodo odrast, počitek in trajnost. Program Mladih levov je v celoti objavljen na **bunker.si**, kjer lahko rezervirate tudi vstopnice za predstave po simbolični ceni enega evra. Med nastopajočimi so tokrat Beton Ltd. v odstopu (SI), Maja Delak (SI), De Utvalgte (NO), Agniete Lisičkinaite & Igor Shugaleev (LT), Nafta Theatre (UA) in številni drugi. Ker pa takšnega festivala ne bi bilo mogoče izvesti brez prostovoljk in prostovoljcev, organizator Bunker k sodelovanju vabi vse, ki bi lahko pomagali pri prodaji festivalskih vstopnic in zagotavljanju gladkega poteka dogodkov. Pišite jim čim prej na **klara.drnovsek.solina@bunker.si**.

Ljubezen med zvezdami

Strastni bralke in bralci ne skrivajo navdušenja nad literarnim prvcem filmskega kritika, prevajalca in podkasterja iz ekipe O. B. O. D. z naslovom *Ko Zemlja zdrsne za obzorje*. Simpatična prepletenka znanstvene fantastike in ljubezenske zgodbe, ki je izšla pri Založbi Goga, se bere kot temperamenten akcijski film, v katerem mora ambiciozna vesoljska policistka Julija Perun za skrivnostno nalogo na Marsu izuriti arheologa Frenka Beddoeja. Med napornimi treningi v Planici, kjer je vadbeni center za najboljše evropske astronave, tli ljubezen, ki se razplamti na futurističnem zmenku v Ljubljani. Julija jo pozna kot lasten žep, saj je bila v našem mestu nekdaj turistična vodička. Adrenalinska zgodba bo v kratkem dobila nadaljevanje, to je namreč le začetek čudovite medplanetarne romance, ki jo dobite v vsaki dobro založeni knjigarni ali v svoji najbližji enoti Mestne knjižnice Ljubljana.

Skupaj praznujmo podjetniški uspeh

V Ljubljani spodbujamo podjetništvo in dobre zamisli, zato z veseljem napovedujemo Festival podjetništva – PONI EXPO 2026. Mestni in Prešernov trg se bosta v petek, 4. septembra, od 10. ure povezala v stičišče ustvarjalnosti, podjetniških idej in navdihujočih zgodb. Dogodek bo vrhunec aktivnosti in praznik vseslovenskega projekta Podjetno nad izzive – PONI. Na njem se bo predstavilo več kot 220 izjemnih posameznikov in posameznikov, ki so uspešno končali podjetniško usposabljanje v programu PONI, zdaj pa pogumno stopajo na samostojno poslovno pot. Del festivalskega dogajanja bo sejem inovacij in unikatnih izdelkov, posebej živahno pa bo pred Robbovim vodnjakom, kjer se bo na odru zvrstilo vseh 12 slovenskih regij, vsaka bo predstavila svoje podjetniško okolje, uspešne zgodbe in inovativne pobude. Ob 18. uri pa se bo začel večerni gala dogodek s podelitvijo nagrad PONI EXPO. Dogodek je brezplačen, nanj ste vabljeni vsi, seznam razstavljalcev in podroben program pa najdete na **poni.si**.

GREMO PLESAT Z BATISTA CADILLAC

Poletni večeri v Križankah so res nekaj posebnega, še zlasti kadar jih spremlja odlična muzika, s kakršno vas bodo na svojo 10-letnico med zvezde 17. septembra popeljali Batista Cadillac. Šestčlanska zasedba vrhunskih glasbenikov, ki jo vodita pevec Urban Lutman in kitarist Matija Koritnik, vam bo premierno zaigrala svoj drugi album BCII, na katerem sta nova komada »Vse imam« in »Georgia (k tebi domov)«, zagotovo pa boste slišali tudi njihove zimzelene hite »Pust me do besede«, »Magnolije« in »Mim pravil«. Vstopnice za noč v ritmih soula, funka, R&B-ja in rocka dobite na **eventim.si**, plesne čevlje pa poiščite v svoji garderobi.

Ostanki preteklosti z Ljubljanskega gradu

V Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki ulici 15 si na razstavi z naslovom *Med obrambo in trgovino – Grad*, simbol mesta Ljubljane lahko ogledate pregled 60-letne zgodovine arheoloških raziskav na območju Ljubljanskega gradu in izbor najdb z zadnjih izkopavanj, s katerimi se je raziskovanje tudi končalo. Med predmeti, ki so bili odkriti letos, so ostanki antičnega kovaškega ognjišča, novce iz 4. stoletja, ostanki srednjeveške lončarske peči, nekdanjega vhodnega stolpa in zidanih vrat na zahodnem delu Grajskega griča. Razstava je na ogled do 4. oktobra.

Med svetove z Arnejem Hodaličem

Nikar ne zamudite fotografske razstave *Med svetovi* mojstra Arneja Hodaliča, ki bo do 30. avgusta na ogled na Ljubljanskem gradu. Naslov ne opisuje izbranih razstavljenih motivov, temveč govori o različnih prostorih, med katerimi se ves čas gibljemo. To so obrazi ljudi, na katerih so zapisane najrazličnejše zgodbe njihovega bivanja; prostori različnih verovanj, kjer človek že od pradednine išče nekaj, kar presega njegov običajni svet zaznavanja; morsko dno, kjer se je življenje preteklosti spremenilo v spomine; tudi podzemne jame, v katerih večna tišina postane skoraj otipljiva. Razstava *Med svetovi* vstopa prav v ta vmesni prostor in subtilno povezuje različne svetove, ki so lahko na prvi pogled zelo drugačni, a so vendarle neločljivo povezani.

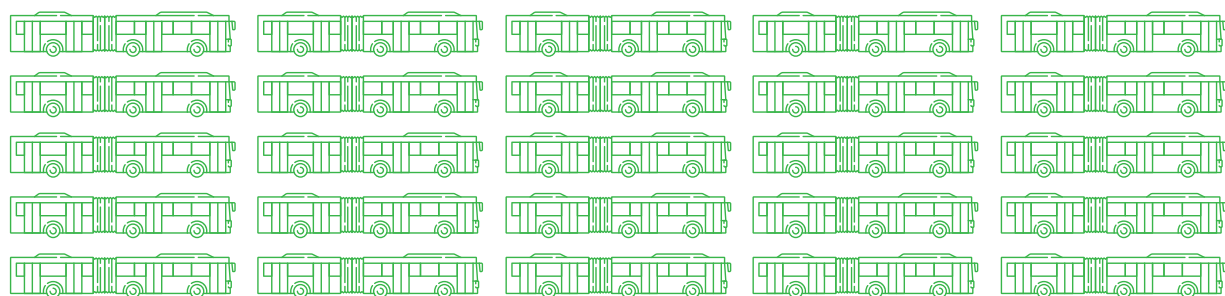
Darila na državni ravni

Protokolarna darila državnikom niso njihova osebna last, ampak dediščina Republike Slovenije. Nekatera od najzanimivejših daril, ki so jih v času svojih mandatov prejeli predsedniki Republike Slovenije Milan Kučan, dr. Janez Drnovšek, dr. Danilo Türk, Borut Pahor in aktualna predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar, si oglejte na razstavi *Darila državi* v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije (MNZS) na Celovški cesti 23. Razstavljeni predmeti pričajo o razvoju slovenske državnosti, mednarodnem priznanju in delovanju Republike Slovenije v svetu ter o vezeh med državo, njenimi institucijami, organizacijami in posamezniki.

Novi, udobnejši avtobusi

LPP je to poletje v svoj vozni park vključil 25 novih zgibnih električnih avtobusov. Gre za pomembno nadaljevanje posodabljanja mestnega javnega prevoza in uresničevanja ciljev Misije 100 podnebno nevtralnih in pametnih mest.

SKUPAJ 38

25 NOVIH ZGIBNIH ELEKTRIČNIH AVTOBUSOV

PRED TEM SO PO LJUBLJANI ŽE VOZILI

10 AVTOBUSOV S POGONOM NA VODIK

3 ENOJNI ELEKTRIČNI AVTOBUSI

Čistejši zrak in manj hrupa

Nova vozila v mestnem okolju ne povzročajo izpustov škodljivih snovi in ustvarjajo bistveno manj hrupa kot dizelski avtobusi.

Več udobja za potnike

Nizko dvignjena tla, prostor za vozičke in sodobni asistenčni sistemi poskrbijo za varnejšo in prijetnejšo vožnjo.

Gre za največjo posamično naložbo v posodobitev voznega parka v zgodovini LPP.

Naložba sledi dolgoročni strategiji razvoja javnega potniškega prometa v Ljubljani, ki temelji na postopnem prehodu na okolju prijaznejše pogonske tehnologije. MOL je vključena v evropsko pobudo Misija 100 podnebno nevtralnih in pametnih mest, v okviru katere si je zastavila cilj doseči podnebno nevtralnost do leta 2030. Pri uresničevanju tega cilja ima javni potniški promet eno ključnih vlog.

Eden izmed pomembnih ciljev Vizije Ljubljane 2045 je, da do leta 2030 postopoma zamenja avtobuse na dizelski pogon z vozili na ogliščno nevtralna goriva.

MAG. PAVLE ČELIK (1941-2026)

To poletje nas je zapustil častni meščan Ljubljane Pavle Čelik, magister sociologije, upokojeni policist. Kot načelnik Inšpektorata milice Ljubljana mesto je prispeval k izboljšanju varnosti meščank in meščanov ter v času družbenih nemirov pripomogel k nenasilnemu poteku javnih demonstracij. Njegov življenjski opus in poklicni dosežki, večletno ustvarjalno in profesionalno delo v korist in za potrebe meščank in meščanov so izjemni. Ob veliki izgubi jeklenega Pavla, kot so ga nekateri klicali, ga bo med mnogimi drugimi v lepem spominu ohranil tudi dr. Tomaž Čas, predsednik Zveze policijskih veteranskih društev Sever in avtor spodnjih besed.

Zapustil nas je Pavle Čelik, človek, ki je s svojim delom, znanjem in predanostjo pustil neizbrisen pečat v okolju, v katerem je deloval, saj je s svojim nekonvencionalnim pristopom vzbujal zanimanje javnosti in z njo rad navezoval različne oblike odnosov. Bil je človek trdnih vrednot, topline in življenjske modrosti. Znal je prisluhniti, svetovati in deliti svoje izkušnje z iskrenostjo, ki je vzbujala spoštovanje in zaupanje. Res je! Zapustil nas je mag. Pavle Čelik! Jekleni Pavle, kot so mu nekateri radi rekli.

Pavle je bil pokončen, preudaren in odločen v času, ko so presoje posameznikov odločale o prihodnosti Slovenije. S svojim znanjem, pogumom in čutom za odgovornost je pomembno prispeval k demokratizaciji in osamosvojitvi naše države. Njegovo ime bo za vedno povezano

z akcijo Sever ter z razvojem slovenske milice in policije, ki jo je pomagal oblikovati na temeljih strokovnosti, zakonitosti in spoštovanja človekovega dostojanstva. Spominjam se najinega korektnega sodelovanja v akciji Sever, ko je bil odgovoren za ukrepanje ljubljanske milice ob napovedanem »mitingu resnice«.

Omeniti moram njegov zelo pomembni zapis, ko je ob 20. obletnici akcije Sever v državnem svetu o tem dogodku v svojem prispevku zapisal: »Ob napovedanem mitingu v Ljubljani lahko ugotovimo, da je takratna milica ravnala legitimno v dvojnem pomenu. Prvič, ker je varovala pravice in svoboščine posameznika, in drugič, ker je varovala pravico slovenskega naroda do samoodločbe in do življenja v lastni državi.« Prav je zapisal; z akcijo Sever smo

zaščitili demokratične procese v Sloveniji ter s tem omogočili najprej sprejetje zakona o političnih strankah ter nato izvedbo demokratičnih volitev in nastanek samostojne, neodvisne in suverene države Republike Slovenije.

Za vse, ki smo ga poznali, pa ni bil le ugleden strokovnjak, pomemben policist, veteran vojne za Slovenijo, predsednik Zveze klubov upokojenih delavcev MNZ Maksa Perca, častni meščan Ljubljane in nosilec srebrnega častnega znaka svobode Republike Slovenije. Bil je človek dialoga, načelnosti in mirne besede, ki je znal združevati ljudi in iskati rešitve. Njegova življenjska drža ostaja zgled, njegov prispevek pa trajna vrednota slovenske policije in države.

Zelo sem ponosen, da je tudi on poučeval, kar jaz še danes, da je bila transformacija milice iz ideološkega organa v profesionalnost na Slovenskem rezultat precej daljšega obdobja, ki se je začelo že veliko pred časom osamosvojitve. Ta njegov pogled tudi v kasnejših pisanjih bo ostal trajen spomin v slovenski zgodovini, saj ga bogati tudi 125 objav v različnih publikacijah, kjer so vse teme povezane z milico in policijo.

Ostal nam bo v trajnem spominu.

24.–27. 8. 2026, 20:30

Vstop prost

Letni Kinodvor na Kongresnem trgu

www.kinodvor.org

Ponedeljek, 24. 8.

General **The General**

Buster Keaton in Clyde Bruckman,
1926

Ob 100-letnici filma.

Torek, 25. 8.

Gospodje imajo raje plavolaske **Gentlemen Prefer Blondes**

Howard Hawks, 1953

Ob 100-letnici rojstva Marilyn Monroe.

Sreda, 26. 8.

Persona **Persona**

Ingmar Bergman, 1966

Ob 60-letnici filma.

Četrtek, 27. 8.

Fargo **Fargo**

Joel in Ethan Coen, 1996

Ob 30-letnici filma.

Kinodvor.
Mestni kino.

Ustanoviteljica

Mestna občina
Ljubljana

Glavni pokrovitelj:

Pokrovitelji: